

RADOŚĆ (1425) *sb f*

a oraz o jasne (w tym w a 25 r. błędne znakowanie).

sg *N* radość (192). ◇ *G* radości (231). ◇ *D* radości (40). ◇ *A* radość (176). ◇ *I* radością (390). ◇ *L* radości (111). ◇ *V* radości (4) *LatHar* (3), *PaxLiz*, radość *OpecŻyw* (2). ◇ *pl N* radości (33). ◇ *G* radości (111). ◇ *D* radościom (3). ◇ *A* radości (66). ◇ *I* radościami (26); -ami (24), -(a)mi (2). ◇ *L* radościom (37); -om (29), -om (8); -om *KochPs*, *LatHar* (5); -om : -om *RejAp* (17:1), *RejPos* (6:1). ◇ *V* radości (1). ◇ *G* sg *a. pl* radości (2).

Sł stp, *Cn* notuje, *Linde XVIII w.*

1. Uczucie szczęścia, zadowolenia; *gaudium*, *laetitia* *Vulg*, *PolAnt*, *Calag*, *Calep*, *Cn*; *exsultatio* *Vulg*, *PolAnt*, *Mącz*, *Calep*; *gratulatio* *Mącz*, *Calep*; *voluptas (animi)* *Calag*, *Cn*; *hilaritas*, *iucunditas* *Calag*; *applausus*, *delectatio* *Calep* (1067) : *OpecŻyw* 164v, 181v; Radość ięft zapomnienie śmukow *BielŻyw* 137, 89, 146 [3 r.]; *RejPs* 146v, 193v, 199v; *RejJóz* P6v; *LubPs* I3v, P3v; Napełnionem ięft poćieffenia/ náder obfituie radością we wśfelkim wćifku á fráfunku nárfym. *Leop* 2. *Cor* 7/4; *BielKron* 189v; *Mącz* 121a; *RejAp* 93v; *RejPos* 20v [2 r.] 24 [2 r.], 65, 109 [2 r.], [136] (11); *RejŻwierc* [203]v, [213]v [2 r.]; Nie wefel fię Izráelu czáfu radości (*marg*) wł: ku radości/ álbo do radości. (-)/ iáko pogánie/ bo zbłaznięfię od Bogá śwego *BudBib* Os 9/1; *BudNT* 2. *Cor* 7/3[4], *Iac* 1/2; *SkarJedn* 269; *KochOdpr* C2v; *Calag* 202a; Nieprzyiaćioły iego nádęnieś [*lege*: nadeń -eś] wyftáwił/ Y ludźi zazdrościwé radości nábwáwił. *KochPs* 134; *SkarŻyw* 2, 392, 597; PAńlka ręká mię dotknęłá/ Wízytkę mi radość odiełá: Ledwie w łobie czuię dułżę *KochTr* 17; *NiemObr* 89; *ReszPrz* 93; *ArtKanc* A3v, S10v, T3v; *KmitaPsal* A3; *ZawJeft* 30; *Plausus* – Radość z kliaskanim rąk. *Calep* 812b, 84a, 464a; *Phil* Q2; *GrabowSet* C4, E [2 r.], K2v, N4v, Tv; *LatHar* 116, 362; *RybGęśli* D3; *WujNT* 259, *Iac* 1/2; A gdy powftáie chwałá Boża á Chryftus fię łławi/ tá łámá radość niech nam żywotem będzie. *SkarKaz* 244b, 6a, 422a; *CiekPotr* 84; A ták łkád mię tá radość/ dźiś w drodze potkáłá/ Náđ ktorą zadna wietfza/ v mnie nie bywáłá. *PaxLiz* D4v, B, D2, D4v, E3; *SkorWinsz kt*; *SapEpit* A3v; [*wódka to*] *Alchimiyká* cnotliwa/ początek mądrości: Fábułká ráno śmiełzna: fundáment radości. *KlonWor* 69; *SzarzRyt* A3v.

radość czego [= z czego] (6): *RejPs* 29v; Rádłfey mi radość zbawienia twego rácz przywroćić *LubPs* N4v; *Leop* Ps 50/14; *RejPos* 24; *WujNT* 89. *Cf* z radości czego.

radość z czego, z kogo (37): *BielKom* C2v; GDy go ieden żáłował/ iz nie miał potomká/ Rzekł/ y ia máłá radość teź znam s twego domká. Bowiem ty ięłżcze niewiełż iákie małż mieć łyny/ Ia záwždy o łwych łyłżę nadobne nowiny. *RejŻwierc* 34v; Iáka radość z vpadku złych ma być *RejAp* Dd4v [*idem*] 153v *marg*; Radość w niebie z náwrocenia grzełznego *RejPos* 168v *marg*, 165 *marg*, 166, 175v, 196, 276; do radości was ználenia [*lege*: z nálenia] ćiał świętych wzywáć chcemy. *SkarŻyw* 565; *KochFr* 108; *WujNT* 259 *marg*; *SkarKaz* 244a. *Cf* »radość mieć«, »radość odnieść«.

radość komu (20): *WróbŻołt* R2v; *RejPs* 52; Ach moy namiełyłzy oycze nie mniełyżać mnie radość Iż po mych wízytkich przygodach patrzę na twą łtaroć *RejJóz* P8; *MurzNT* Luc 1/14; *LubPs* cc5 *marg*; *Leop* Prov 21/15; *BielKron* 460v; *RejAp* 37; *RejPos* 30, 111v *marg*, 165 *marg*; *RejŻwierc* 127; *BielSpr* 45v; NAródził fię Syn BOży nam grzełznym ná radość *ArtKanc* C6. *Cf* ku radości komu. *Cf* teź »dáć radość«.

radość ku czemu (1): O iákieżby thu ferce á iáka rádość miáá rość fprawcom kościoáá fwięthego ku wiernemu száfowaniu fwiętych fpraw Pána fwoiego *RejPos* 24.

radość nad kim, nad czym (10): *Leop Luc* 15 arg, 4. *Esdr* 7/61; *RejAp* 147; *RejPos* 19v; [św. *Benedykt płakał, iż jego uczeń*] rádość nad zgubą przenafládowniká pokazał. *SkarŻyw* 251, 535 marg; Powiedam wam/ żeć tákże będzie rádość w niebie nád iednym grzeźnikiem pokutuiącym/ *więcey* niż nád dziewięciádzieśiát y dziewięciá fprawiedliwych ktorzy nie potrzebuią pokuty. *WujNT Luc* 15/7, *Luc* 15/10. Cf »dać radość«, »radość mieć«.

radość w czym [= z czego] (5): iáka bylá [trzech królów szukających stajenki] cierpliwość/ praca y męłtwo w fzukaniu: iáka rádość w nálezeniu *SkarŻyw* 26; Iáka to w plákaniu rádość/ trudno wymowić. *SkarKaz* 639a. Cf »radość mieć«.

radość czyja [w tym: *G sb i pron* (69), *pron poss* (60), *ai poss* (4)] (133): Ezop bacząc iego [Ksantusa] chytróść/ Rzekł/ dáremnac twoiá rádość: Krolci tego fkarbu ielt pan *BierEz* E3; *BielŻyw* 53, 137; *BierRozm* 7; *RejPs* 106v; *RejJóz* P8; *RejKup* f7; *BielKom* C2v; A tu też ielt wyráżona rádość koścyoáá fwięte⁸⁰/ gdy fie vpádły człowiek náwroci do iedności ie⁸⁰. *LubPs* bb2v marg, B3v, H4, I3v, K3v, Q3v marg (9); *Leop Prov* 14/10, *Is* 66 arg; *BibRadz Matth* 25/21, 23; wfzákże niedługo tey rádości iego było/ bo obaczył rychłą śmierć fwoię *BielKron* 310v; *RejAp* CC4, 99v, 129v, 147, 153, 155v, 178v; iáko też záfię przybędzie rofkołzy/ gdi małz przed kim rádość fwą powiedzieć. *GórnDworz* Dd2v, S4v, Y8v; Abowiem ty w ten czas Pánie/ iárzmo ciężkości ich [tych, ktorzy poznają i uwierzą światłości tej]/ á rozgę rámieniá ich/ y sceptrum á moc poborce ich/ zwyciężyłz. A to ielt przyczyná rádości ich. *RejPos* 15, 19, 19v, 28v, 40v, 55v (23); *RejZwierc* 33; O iáka bylá ná ten czas wfzyftkich rádość/ kiedy to zacne małżeńftwo bylo się ftáło *BialKaz* I4v; *BudNT Ioann* 17/13, 2. *Cor* 2/2[1/24]; A ci/ co tobie vfáią/ Niech wefela vżywáią: A rádość ich trwááa będzie/ Bo twa łáfká z nimi wfzędzie. *KochPs* 8, 29; Niechcieycie mię plákáć ták/ iáko ftráconey/ ále fię z rádości mey wefelcie *SkarŻyw* 70, 481, 535 [2 r.], 567; *NiemObr* 89; *KochFr* 70, 108; *ReszPrz* 93 [2 r.]; *WerKaz* 294; Niech fię nie wefele/ gdyś ty w gniewie Pánie/ Owłzem/ z twoiá łáfká/ niech ma rádość wftanie. *GrabowSet* Cv, G2v, F3v, R2, T4; *KochFrag* 47; będzie fię rádowáło ferce wálze: á rádości wálzey żaden od was nie odeymie *WujNT Ioann* 16/22, *Ioann* 16/24, 1. *Ioann* 1/4; *SiebRozmyśl* I; *SkarKaz* 244a marg; *PaxLiz* E; *SkorWinsz* A3v [2 r.]. Cf *Wyrażenia przyimkowe*.

cum inf (3): *Leop Prov* 21/15; O iákaż tho będzie rádość oględáć ozywione á vwielbione ciáło fwoie *RejPos* [136], 112 marg.

Ze zdaniem przydawkowym referującym treść [iż, że] (8): *KlerPow* 11; *RejJóz* P8; Przipominanie kościoáá fwięthego wielkich rádości fwych/ że Pan tłumi niewierniki y s fáłefzną ich náuká á wierne fwe ciełzy. *LubPs* Q3v marg; *RejPos* 276; *BudNT Philem* 1/6. Cf »dla radości«, »z radości«, »prze radość«.

I w funkcji av: »radością, radościami« = z radości (2:1): Thedy gdyż tho [wyznanie *Lucyny*] vsłyżał Apollon/ wielkimi rádościami wznák vpádł ná ziemię [!]. *HistRzym* 27, 79; Y ftąd iáko fkoró im [ludziom] znác dano/ Ze iufz w dworze twą Miłość widziano: Dżiw rádością z fkoró nie wylecieli/ A do ciebie dułźnie bieżeć chcieli [!]. *RybWit* C2.

W połączeniach szeregowych (31): *OpecŻyw* 167; Owoce duchá fá/ miłóć/ rádość/ pokoy/ ćirpliwość/ dobrotliwość/ dobroć/ nyeukwápliwość/ fkromność/ wyárá/ wkłádnóć/ powcyągliwoć/

czytłość. *KromRozm I B3v*; Wnet sie łámá [*krew*] zápali/ że sie gniew poruŝy/ Y ine przypádłości łnádnie wŝytki wzruŝy. Iáko miłość y rádóść/ wefele y łmutek *RejWiz 117*; *Leop Esth 8/16*; w człowieku łą mocarki dziwne/ Nie tilko łobie rozne/ ale i przeciwnne. Ieŝt byŝtra popędliwość/ ieŝt żądza nieŝyta. Boiażń mdła/ żałóć łmutna radoć niepokrita. *KochSat B4v*; *Ovatio*, Rádóść s wefelim y wykrzikaniem Hetmanowi ku czcy *Mącz 271c, 365b, 507b*; *RejAp 60v*; *RejPos 116, 175v, 305, 335, 337*; Ray tu známionuie bycie álbo żywot wieczny s Kryŝtufem: co ieŝt rádóść/ wefele/ y nawyżŝe łzczęście *GrzegŚm 41*; Iáko zbytnia miłość/ zbytnia rádóść/ zbytni łmiech/ zbytnie wefele/ y to wŝytko może być łzkodliwe kto thego bez rozumu á nie pomiernie vziwa. *RejZwierc 77v, 73v*; *SkarŻyw 114*; *KochTr 14*; *ActReg 167*; *Calep 39b*; *LatHar 489*; *KołakSzczęśl B4v, C4*; *KlonFlis B*; leże tu [*w grobie*]/ przedŝię łzczęŝliwy/ Zem nie poznał nádzieie/ rádóści/ kłopotá/ Podan niebáczney ŝmierci ná progú żywotá. *SzarzRyt C4v*. Cf »ku radości«, »z radością«.

W przeciwstawieniach: »radość ... smutek (*a. smętek*) (13), żal (*a. żalóć, a. żałoba*) (12), płacz (9), strach (5), frasunek (4), kłopot (4), łzy (3), narzekanie (3), bojażń (2), ciężkość (2), troska (2), boleść, gniew, gorzkość, kaźń, męka, niepokoj, przygoda, szkoda, teskność, trapienie, trwoga, udręczenie, upadek, wzdychanie, zły przypadek, żalóciwe przygody, żóć« (66): *FalZioł V 31*; Szczęście poddano ieŝt zawiłci, bo iáka ieŝth łzczęŝliwych radoć, takowy zawiłtnych płacz. *BielŻyw 53, 137*; *GlabGad F*; *RejPs 43, 43v*; *RejRozpr F2v, H*; Bo łnadz to łą ná łwiece przednieyŝe klenothy [*bojażń boska i wiara*] Kthore w radoćz przywodzą a niŝczą kłopoty *RejJóz F7, A5v*; Ty [*Panie*] záwždy w rádóść obrácałz káźde me trapyenye *LubPs Hv, hh5v*; *RejWiz 115v, 116, 187v*; Rádóść ieŝth łpráwiedliwemu vczyńic ŝad: ále tym co źle czyniá/ łtrách. *Leop Prov 21/15, Esth 9/22, 16/21, 4.Esdr 7/61, Prov 14/13*; *RejAp 147*; *GórnDworz Y8v*; *RejPos 30, [108]v, 126v, 127v, 138v (8)*; Iuż záwždy dwoiá rádóść y żalóć dwoiá połpołu s łobą chodzi. *RejZwierc 32, 93v, 180*; *BielSpr 45v*; *BudBib 1.Esdr 3/13, Sap 8/16*; *BudNT 2.Cor 7/3[4]*; nierownoż to tego Wieńcá pleciono: więcey że dáleko Człowiek fráfunkow czuie/ niŝ rádóści. *KochOdpr Bv, Bv*; *KochPs 41, 46, 190*; Wízákze łmętek wálz wynidzie wam ku rádóci. *CzechEp 23*; *WerKaz 304*; *WisznTr 12*; *KochPieś 41*; *ArtKanc M18v, P4v*; *ZawJeft 36, 43*; Dobrégo rádóść/ złégo kaźń nie minie. *GórnTroas 31*; Rácż Pánie/ w rádóść zmięnic/ moie trwogi *GrabowSet M4v, D2v, P2v, R2*; *LatHar 361*; *WujNT Ioann 16/20*; *SkarKazSej 657b*; ZAden nie zna boleŝci iedno co iá czuie Zaden nie zna rádóci/ procz co łię ráduie *SkorWinsz A2v*; [*BielKron 1551 135v*]. Cf »z radości«, »w radości«.

Frazy: »radość roŝcie (*a. miała roŝć*)« [*szyk zmienny*] (4): Pátrzayże iáka tu rádóść á iáka thu pociechá roŝcie záwždy káźdemu wiernemu krzeŝciáńłkiemu człowiekowi *RejPos 275v, 24*; Ná to pátrząc/ w pobożnym łercu rádóść roŝcie *KochPs 166, 20*.

»radość się stała (*a. stać się mogła, a. stawa się itp.*)« [*szyk zmienny*] (12): Wiele też Páralizem zaráżonych/ y chromych/ zdrowie bráło. Przeto łtála łie rádóść wielka [*factum est... gaudium magnum*] w onym mieŝcie. *Leop Act 8/8 [idem] ZZ3v*; *RejZwierc 47*; A otho Elżbietá żoná twoiá porodzi tobie łyná/ ktorego imię wzowiełz Ianem/ á ŝtánie łie tobie s tego wielka rádóść y wefele *RejPos 295v, 1, 17v, 18, 20v, [108]v (9)*.

Zwroty: »z radością, w radości czekać (*a. oczekawać, a. doczekać*); z radością czekający« [*szyk zmienny*] (71:13;1): *OpecŻyw [162]v*; *FalZioł IV 31c*; IZaliŝ to tobie nieprzyłufły oczekawać

zradością páná fwego duffo moiá *RejPs* 90, 45v; *SeklWyzn* b2; *RejKup* f7v, z8v; *Diar* 89; A gdy mye Pánye ci vřzřą co lie cyebye boya/ Ze ya twych fłow náfláduyę z wierną chucyą moya/ Będą ząwřdy oczekáwác mnye z rádořcyą fwoya. *LubPs* bb2v; Iákíe tu wierne duřze rořkofzy miewáia/ Ktore Pánřkiego głofu z rádořcią czekáia *RejWiz* 194, 94v, 121, 179, 180 [2 r.], 186v; Gdy go wiedli do Krolá/ z rádořcią go czekał *RejZwierz* 13; *BielKron* 251, 413, 413v, 464; *RejAp* 9, 50v, 54v, 69, 97 (10); A kiedy iuř dokończyřz thego nędznego pielgrzymowánia fwego/ pewnie oglądářz Páná fwoiego ná práwicy Bogá Oycá řthoiącego/ á ciebie z wielką rádořcią czekáiącego *RejPos* 24v, 6, 7v, 15v, 24, 24v (39); A niechay moy řprzećiwnik nie ma zemną řpráwy/ Ktoregoř ty zwyciężył iáko moczár práwy/ Który czeka w rádořci dekrety onego/ Któryř raczył vczynić tu ná niewiernego. *RejZwierz* [272]v, 5, 102, 113v, 127, 166v, 168v, 177v, 248v; *CzechEp* 74; *ArtKanc* A16v; *PapřUp* D; *ActReg* 61; *WysKaz* X2v; *SiebRozmyřl* K3; *CiekPotř* 89.

»da(wa)ć radość; dodać radości« [w tym: komu (1), nad kim (1)] = *dare gaudium* *Vulg* [szyk zmienny] (6;1); Rozřáďźze myę Bože moy w fwey řpráwyedliwořci/ Nye dáy/ mym řprzećiwnikom nádemną rádořci *LubPs* I3v, N4; Słuchu memu dař rádoř y wefele *Leop Ps* 50/10; *LatHar* 680; Boiařń Pánřka rořkofzuie řerce/ y dáie rádoř y wefele ná dřugie dni y látá. *KořakSzcześl* B4, C4; *SiebRozmyřl* B.

»radości dostápić« [szyk zmienny] (2): then [*Duch řw.*] iefł práwie przezwan pocieřzycielem/ Abowiem przez tego řpráwy řadneybychmy [!] rádořci áni pociechy dořtępić nie mogli. *RejPos* 142v, 40v.

»radość mie(wa)ć« [w tym: z kogo, z czego (18), nad kim (1), w czym (3), skąd (3)] = *gaudium habere* *PolAnt* [szyk zmienny] (48); *LibLeg* 4/26; *BierEz* F4; *Opecřyw* 78v; *Rejřóz* N3; przedię zaś gdy ye [mařźeńřtwa niemogące mieć dzieci] pan Bog pocyęřył/ myeli wefele á rádořci nyemáło. *GliczKřiqř* C4v, C3; O moy Pánye toć mam radoř z oblicza twoyego *LubPs* D3, H, H2, Nv; Abowiem náwroćić řie zaś ktobie Pan/ áby z ćiebie rádoř á kochánie miał [ut *gaudeat super te*] we wřřyřtkim dobru twoim *Leop Deut* 30/9, *Luc* 1/14; *BibRadz Hab* 1/15, *Matth* 13/44; [papieř *Mikořaj uczynił poprzednika kardynałem ex latere ziemi niemieckiej*] řkąd wřřyřcy rádoř y pocieřzenie mieli/ z iednořci pánów duchownych y řwieckich *BielKron* 189, 255v, 458v; *Mącz* 507c; *Histřzym* 64v; *RejPos* 20v, 50, 109, 109v, 147v, 166; *RejZwierz* 18; *BudNT Ioann* 17/13, *Philem* 1/7; Z czego [z pořáczenia kořciółów chrzeřcijańřkich] iáką Chrzeřćianie rádoř mieli/ zá przywroceniem ták rozprořzonych Owiec/ do iedney owczárnief/ z liřtu tegořz Papieřá Ewieniurřá zrozumięřz. *Skarřjedn* 301; *KochPs* 182; *Skarřyw* 63, 142, 510, 582, 599; *ArtKanc* K2, K8, P6v; pewną rádoř dźiř maćie/ Gdy ná řráfunki nářze pátrzaćie. *Zawřeft* 30; *ActReg* 167; *Calep* 448a; *GrabowSet* N2, P4v; *LatHar* 686; *WujNT Luc* 1/14; A co dálęy/ to więřřza licřbá przybywářá/ Wiernych pánřkich/ řkąd páńno wielkąř rádoř miářá *SiebRomyřl* K3v, F3v; *Skarřkaz* 577b.

»napeřni(a)ć, napeřniony być radořcią; napeřni(a)ć (się), peřen (być), napeřnion (być) radořci« = *replere gaudio* *PolAnt*, *Vulg*; *implere gaudio* *Vulg* [szyk zmienny] (8;1;6;4:3); *Opecřyw* 167; *RejPs* 30, 200; *RejPos* 18, 296v; Lecř Bog náďzieie niech nápeřni was wřzey radořci/ y pokoiu w wierze/ ábyřcie obfitowáli wnáďziei [!]/ w mocy duchá řwiętego. *BudNT Rom* 15/13; Serce mi kwitnie/ peřenem rádořci/ Pátrząc ná řpráwy twęy wřzechmocnořci. *KochPs* 140, 195, 196; [řw. *Barnabá*] gorąco Chryřtuřowi dzieřkował/ á rádořcią nápeřniał řerce řwoie. *Skarřyw* 536, 67, 69, 113; *GrabowSet* Ev,

H4v; Świat wżyftek pełen radości/ Piekło ryczy od żalości. *LatHar* 361, 59, 358, 596; *WujNT Act* 2/28, *Rom* 15/13, 2. *Tim* 1/4.

»w radość(-ci) obrocić (się) (a. obracać (się)), odmienić (się) (a. (z)mienić (się)), wyniść, obrocony; na radość wyść (a. wychodzić, a. wyniść), obrocić; ku radości wyniść« = *vertere (verti) a. conversus in gaudium Vulg* [szyk zmienny] (21:5:2:2;4:1:1): racz [Panie] wyfluchawłfy obroć w radość a wrofkofz żalobliwe narzekanie nańfe *RejPs* 43v, 43; Tu też obacz gdy iuz k temu przyżzło Na iaką im radość potym wyżzło Bo tam [Żydzi w Egipcie] w wielkiej obfifoci byli A barzo fie byli rozmnożyli *RejJóz* Q3v, A2v; *LubPs* Hv, P3v marg, hh4v; A iefliże ktoremu [wiernemu pańskiemu] co kiedy przypadnie/ To żawždy w prętką radość odmieni fie Inądnie. *RejWiz* 137, 142, 187v; Abowiem then dzień/ fráfunku y żalości/ Bog wżzechmogący/ odmienił im w radość. *Leop Esth* 16/21, *Esth* 9/22, *Iac* 4/9; *GórnDworz* Y8v; *RejPos* 74, 105v, 107, 125, 126v (12); *KochPs* 41; *CzechEp* 23; *ArtKanc* M18v, P4v; *GrabowSet* D2v, M4v, P2v, R2; *WujNT Ioann* 16/20; kto Pánu Bogu dufał y obietnicom iego/ w radość fie oná ciężkość obracała. *SkarKaz* 41a; [BielKron 1551 135v].

»radość odnieść (a. odnosić), wziąć, brać« [w tym: z kogo, z czego (5)] [szyk zmienny] (5:2:1): Ktory ocyec od oney radości y pocyechy którą wzywał z dzyeci fwoich/ v nichże w rękę zmárł. *GliczKsiqz* C7; Then [Szymon Machabeusz] Íprawił pokoy w ziemi/ z kąd lud Izraelki wziął radość wielką [laetatus est Israel laetitia magna]. *BibRadz* 1. *Mach* 14/11; *RejPos* 305; iaką wielką radość y iaką pociechę on vbogi ftárzec s tego [z oddania mu syna i żony] odnieść mułiał/ to iuz ia twemu rozważaniu poruczam. *RejZwierc* 199, 205v; *KochPs* 90; *SkarŻyw* 583; *SkarKaz* 349b.

»radość okaz(ow)ać (a. pokaz(ow)ać)« = *gestire, laetari, laetitiam gestibus corporis exprimere Calep* [szyk zmienny] (6): A święci twoi niech ná wżzem okázuią wielką radość *LubPs* dd2v; *RejPos* 20v; Gotuyćie Pánu o wierni poddáni Okázac radość/ coście mu w moc dáni. *KmitaPsal* A2; Gratulor – Weflele fie, radość pokazuię. *Calep* 464a, 453b; *SkarKaz* 244a.

»płakać od radości, z radości, dla radości, prze radość, przed radością« = *prae laetitia flere Cn* [szyk zmienny] (3:2:2:1:1): Brata Beniamina dzywnie [Józef] vmyłował Płaczacz nad nim z radości obłapiał czałował *RejJóz* P5; *BielKron* 111, 122v; *HistRzym* [39], 132 [2 r.]; *RejZwierc* 73; To fłyżac mátká/ plákála od radości/ íż tak mądre w młodych iey [tj. córki] lećiech fłowá fłyżála. *SkarŻyw* 224, 293.

»z radością przyjąć (a. przyjmować), (być) przyjęt(y)« = *cum gaudio accipere Vulg, PolAnt; cum gaudio excipere Vulg* [szyk zmienny] (34:9): *OpecŻyw* 31, 38v, 62; y napomniał go [Arystoteles Kalikstenesa] [...] żeby przyjemne rzeczy mowił ktoreby od Allexendra z radością były przyjęte. *BielŻyw* 103; *MurzNT Matth* 13/20; Páwel vřfedłfy trudnoći morfkich/ ná wyłpie cudá dziála/ Pothym do Rzymu przyřfedłfy z radością przyjęt. *Leop Act* 28 arg, *Matth* 13/20, *Luc* 19/6, *Philipp* 2/29, 1. *Thess* 1/6, *Hebr* 10/34; *BibRadz* *Mar* 4/16; [papież Grzegorz XI przyjechał] do Rzymá/ gdzye z wielką chucią á radością przyjęt *BielKron* 187, 181v, 347, 413, 413v [4 r.], 459; Romani ovantes accipiunt Horatium, Rzymiáne s wielkim wefelim y radością przyjęli Horáciuía. *Mqcz* 271c; *GórnDworz* Y7; *HistRzym* 108, 130v; *RejPos* 35v, 62v, 85, 348; *BudNT Matth* 13/20; *PaprPan* D4v; Iuz znowu/ ácz nierychło/ wychodzą ná światło Andrzeiá Friczá Modrzewkiego o poprawie Rzeczypořpolitey księgi/ iako pirwey z wielką radością od zbożnych á vczonych ludzi przyjęte *ModrzBazBud* ¶6v; *SkarŻyw* 165, 230, 390; *StrykKron* 442, 707; Włerna duřzo z radością przyimi

Krolá fwego *ArtKanc* A15v; A ná opoczyłtych *miejscách* pośiany/ ten iest/ ktory fłucha fłowá/ y zarázem ie z radością przyimuie *WujNT Matth* 13/20, *Mar* 4/16, *Luc* 19/6, s. 463; *SkarKaz* 453.

»radością, z radości, z radością radować się (*a. rozradować się, a. uradować się*); radością, z radością, w radości (roz)weselić (się); radością (u)cieszyć, uweseloný« = *exsultatione exsultare Vulg, PolAnt; gaudere (cum) gaudio Vulg; laetari laetitia PolAnt* [szyk zmienny] (6:3:1;1:4:3;2:2): á fprawiedliwi lepak ołobną radością będą v wefeleni. *RejPs* 97v; Rozráduie fie Krol náłz s ferdeczney radości *LubPs* E4v, I3v, P3, T5; ále vczeńnikámy fie ftawáiąc Chryštułowych mąk/ ták fie ráduycie/ żebyście też czáfu obiawienia chwały iego/ z radością fie wefelili [*gaudeatis exsultantes*]. *Leop* 1.*Petr* 4/13, *Ps* 131/16, *Is* 66/10; á rozráduy fie Pánu fwoiemu/ táką radością iáką rozumiefz/ iáko fie ná on czás rádowali wierni iego. *RejPos* 112, 115v, 305v; *GrzegŚm* 29; A przetołz teras chce oznaymić chwałę ludu przyfzłego/ ktoregołię [!] dziatki wefelą zradością [*exsultant cum laetitia Vulg*]. *BudBib* 4.*Esdr* 1/36[37], *Is* 35/2, *Ion* 4/6; *ArtKanc* Q14v; *LatHar* 165, 241, 487; *WujNT Matth* 2/10, *Ioann* 3/29, 1.*Petr* 4/13.

»(roz)śmiać się z radości« [szyk zmienny] (3): Bo ciało y mární fwiát w tám tym cechu mdleie/ A dułzyczká niewinna z radości fie śmieie. *RejWiz* 80v; *PaprPan* A4; Ná to fłowo Abraham/ rozłmiál fię w fercu z wielkieu radości mowájąc: [...] *SkarŻyw* 285.

»od radości, z radości skakać (*a. (wy)skoczyć, a. poskakować*); od radości skaczący« = *gestire laetitia a. voluptate Calep, Cn; exsultare, praegestire Calep* [szyk zmienny] (5:1:1): Ovans – wiskaiáci od radołczy skacząci. *Calep* 743a, 400b, 833b; fkoczyło od radości [*exsultavit in gaudio*] dzieciátko w żywoćie moim. *WujNT Luc* 1/44; *SiebRozmysł* F3v; WIdziałes Lizyczopie/ gdy Pánná z radości/ Ták obrotnie fkakálá/ z ochotney dárłkości. *PaxLiz* E3v, E3.

»(w sercu *a. na sercu*) radość (u)czuć« [szyk zmienny] (5): Lecż ia więcey miły Pánie pokoy twoy miłuię/ Zadney radości wdzyęcznieyfzey nád to iuż nie czuię *LubPs* B3v; *KochOdpr* Bv; Słýżąc to Bonifacyufz/ wielką w fercu radość vczuł. *SkarŻyw* 440; *KochPieś* 5; *KochFrag* 47.

»(u)czynić, sprawić radość« = *facere gaudium Vulg* [szyk zmienny] (4:2): Boże ktoris nam tę radołtz fprawil/ Zes nas przifzłtych trudnołci pozbawil: Zachoway we zdrowiu náłze paný *KlerPow* 11; *RejJóz* P3v; *BielKron* 254v; *RejPos* 131v; Ale tym chciał Pan pokázác/ iáko miłe iest y wdzięczne Bogu y świętym iego grzełznego náwrocenie: ktore nową iákąs y niełpodziewaną radość czyni w niebie. *WujNT* 259, *Act* 15/3.

»radości uży(wa)ć (*a. zażywać*)« [szyk zmienny] (30): *RejPs* 53; *RejJóz* Q3 [2 r.]; *KromRozm* III B2; Nyecheż fie miły Pánye fpołem záfłtydáya/ Co w złołcyach fwyh radości fwoich vżywaya/ A co z vpádku mego wefełe myewáya. *LubPs* I3v, K3v; *RejWiz* 194; *RejZwierz* 126v; *Mącz* 507b; *RejAp* 50v, 60v, 131v; A tu dopirko vżywiełz tákieu radołci iákieu byłá vżyłá fwięta mátká iego/ gdy byłá znalázłá ták wdzięcznego ftráconego fynaczká fwoiego. *RejPos* 40, 29v, 40 [2 r.], 222v; *RejZwierz* 126v, 144; Będziem (da bóg) radołci práwey vżywáli/ Bołmy ná włzelki czás w nim vfáli. *KochPs* 46, 38, 50, 76, 90, 207, 215; *ZawJeft* 38; Y potomłtwo tve kwitnąć będzie w fzczeńłwiwołci/ Dni wefołtych záżywác poćiech y radołci. *KołakSzczęł* B4v; *RybGęłli* C4v; *SapEpit* B4v.

»z radością, w radości, z radości (za)śpiewać« [szyk zmienny] (5:5:4): SPyewaycye Pánu fwemu w ferdeczney radołci/ Nową pyołnkę *LubPs* V6v, Y2; *RejZwierz* 132; [*Dawid*] obłokłzy fie w káplánłkie odzyenie lniáne gáđł/ fpiewał/ y táncował z radołcią. *BielKron* 70; *RejAp* 118v; *RejPos* 19v; Drugi

cud ieft/ iłz P.Bog wzbudził Pátryárchę Cárogrockiego/ Iozephá który po oney zgodzie z wielkieu rúdości/ iáko biały Lábéć z Symeonem Ítárce m Piołnkę onę przed śmiercią záspiewał. *SkarJedn* 326; *SkarŻyw* 583; *ArtKanc* B3v, F6, K18v; *GrabowSet* B3v, T3v; *SkarKaz*)(4.

»żyć w radości« [szyk zmienny] (4): Żywot wieczny ieft pewna wiadomośc á wfnanie boga/ [...] á tam będziem wradoscy żyć nawieki *SeklKat* R3v; Páńłkiéy ludzie święci Pewni będąc chęci/ Będą fyę chlúbili/ Y w rúdości żyli. *KochPs* 92; *GrabowSet* B2v, D4.

Wyrażenia: »bezmierzna, nieskończona radość« [szyk 3:1] (3:1): Krol gdy wlyłżał tę powieść/ Bezmierzną miał z tego rúdość *BierEz* F4; *SkarŻyw* 363; Zal moy/ obroci fię/ w rúdość nieskończoną/ Gdyż mam fwą nádzieię/ w tobie záładzoną. *GrabowSet* D2v; *LatHar* 596.

»głos radości« = *vox gaudii Vulg, PolAnt; vox laetitiae PolAnt* (7): *BierRaj* 18; Bo to mowi Pan załtępow Bog Iłráelłki: Oto ia odeymę z mieyfca thego przed wálłymi oczymá/ y zá wálłych dni/ głos rúdości/ y głos wefela/ głos oblubienicá/ y głos oblubienice. *Leop Ier* 16/9, *Ier* 33/11, *Bar* 2/23; *BibRadz Ier* 16/9; *BudBib Ier* 25/10, *1.Esdr* 3/13.

»niewymowna (a. niewymowiona), niewypowiedziana, niewysłowiona radość« [szyk 10:5] (11:3:1): O iego [Ustazanesa] śmierci dowiedziawlyfi fię Symeon/ nie wypowiedzianą rúdością chwalił Boską dobroć. *SkarŻyw* 305, 113, 510, 599; *KochPieś* 5; A mnie co łtąd? Rúdość niewymowna/ wefele nieogárnione/ gdy te w počiechách widzieć będę/ w których ták wiele cnot/ á przymiotow y dárow/ Bogu y dobrym ludziom miłych baczę *GrabowSet* A3; *LatHar* 487; *SkarKaz* 40b. Cf »z niewymowną rúdością«, »w niewymowne radości«.

»obfita, sowita radość« [szyk 2:1] (2:1): Dzywnie mię ten pan raczy łtrzedz A z kłopotow rozmagitych Dofić radofci obfitych Kiedy patrę na tve dziatki [...] Iuż wıęcz wlytłkiego przepomnę *RejJóz* A5v; *RejPos* 74. Cf »w obfitej radości«.

»serdeczna radość« [szyk 12:3] (15): A tákes iuż rozmnożył [Panie] me serdeczne radości/ Iáko tym co fię kocháią w wielkieu obfitości *LubPs* B3v, V6v *marg*; *KochPs* 20; *SkarŻyw* 582. Cf »z serdecznej radości«, »z serdeczną rúdością«, »w serdecznej radości«.

»społeczna, (zob)opolna radość« [szyk 5:1] (4:2): *RejPos* 42v; y błogofławieni Seráphinowie łpołeczną rúdością zgodnie cię wylławiáią. *LatHar* 94; PAnu Bogu dziękiię/ iuż z serdeczney chęci/ Zechmy zobopolnemi rúdościámi zdięci. *PaxLiz* E3, Ev. Cf »z opolną rúdością«, »w społecznej radości«.

»ucieszna radość« (2): Prágnełám łczęścia twęgo/ prágnełám w łtárości Ołtátniéy/ z tobą vzyć wćiefznę rúdości. *ZawJeft* 38; *PaxLiz* C.

»wieczna, trwała, wiekuista, nieśmiertelna radość« [szyk 7:2] (4:3:1:1): *RejJóz* N3, P3v; áby miły Pan Bóg Małżeństwo to Córki iego łzczęścić raczył ku chwale łwéy świętęy/ Rodzicom Pánnie téy ku počiefze/ á nam wlızem Przyiaćiołóm Zacnégo domu Fredrowęgo/ ku wiecznéy rúdości. *OrzQuin* Aa5v; Panie/ zá twoią záwždy pomocą Król bije Nieprzyiaćielá łwęgo: przeto téż vzię Niesmiertelnéy rúdości *KochPs* 29; Stawmy fię przed nim [Panem]: zbawcą wlızech trudności/ Száfárczem zdrowia/ y trwálych rúdości *KochPs* 143, 157; Doczekałes iuż Oycze počiechy niemáley/ Izes łyná ogládał ná wylłokiem tronie/ Przyodżiane máiączy łwoie złotem łkronie Będziełz [w] wieczney moy Krołu

Itał radości trwałey. *KmitaPsal* A3; *GrabowSet* P4; á zátym świat wftytek/ y niebiekie gmáchy/ wiekuiftey radości nápełniono. *LatHar* 358.

»wielka radość« = *magnum gaudium* *Vulg*, *PolAnt*; *laetitia magna* *PolAnt*; *exsultatio* *Calep* [szyk 191:26] (217); *LibLeg* 4/26; *OpecŻyw* 11v, 78v; *FalZioł* V 31; A też prorokuie [Dawid] iako wielka będzie radość dobrym gdy do chwały niebieskiej będą prowadzeni. *WróbŻołt* R2v; *RejPs* 48v; Oczy płaczą flow nie Itawa od wielkiej radości Iako mię moy pan pocieżył dzys w moiey Itarolci *RejJóz* P8, A2v; Gdzies może byc więczła radość/ y błogoślawieńItwo nadufznich/ y ciełelnich rzeczach/ iedno tam gdzie miełka Bog ociecz/ y lyn/ y duch święti *SeklKat* G4v; *KromRozm III* B2; Mocą rąk twych [Panie] prziwodłeś mye k wielkiej radości. *LubPs* V2, H, Pv, P3v *marg*, Q3v *marg*, bb2v *marg*, dd2v; *Leop Act* 8/8, ZZ3v; *BibRadz 1.Mach* 14/11; A gdy [Żydowie] wywiedli ná gorę grunty [= *fundamenty*]/ była wielka radość miedzy imi y wefelili fie *BielKron* 111, 101v, 178, 254v, 256v, 458v; *RejAp* 129v, 131v; *HistRzym* 64v; *RejPos* 1, 17v, 19, 28v, [36]v (29); *HistLan* Cv; *RejZwierc* 144, 199; *BielSpr* 45v; *RejPosWstaw* [41⁴]v; *BudBib Ion* 4/6; *BudNT Philem* 1/7; O iako wielka radość była miłego Bárnaby *SkarŻyw* 535, 114, 397, 440; *MWilcHist* A3; *ArtKanc* M18v; *Calep* 401a; *GrabowSet* Kv; *WujNT Matth* 2/10, Act 15/3; *WysKaz* 8; *SiebRozmyśl* F3v, G2v, K3v; *SkarKaz* 349b, 577b. Cf *Wyrażenia przyimkowe*.

»wnętrzna radość« (1): Wierny y nabożny [...] doznawał ná onym mieyfcu [tj. w kościele *Salomonowym*] práwey obecności [!] [bożej]/ po wzrufzeniu fercá y wnętrzney niewymowioney radości. *SkarKaz* 40b.

»radość ziemaska« (1): Abowiem kto gi [*Chrystusa*] s łobą ma/ [...] iuz doftąpi wftytkich radości fwoich tak ziemfkich iako y niebiefkich. *RejPos* 40v.

Szeregi: »radość i chluba« (1): [*Machomet mówił rycerstwu swojemu*.] Czy chcecie mdłemu ludu Krześciáńfkemu/ bez walki meyfcá [!] poftąpić/ kthore náfzy przodkowie [...] nam zoftáwili/ wczynilibyście wielką radość y chlubę nieprzyiaćielom fwoim? *BielKron* 254v.

»radość, (i, a) kochanie« [szyk 3:1] (4): *Leop Deut* 30/9; Przecżze też fmećifz á fráłuielz ono zebranie święte ie⁸⁰ ftoiące przed Máyełtatem iego/ gdyżci to łam opowiedzyeć raczył/ iáka ielst radość á iákie ielst kochanie ich z náwrocenia twego. *RejPos* 196; *Calep* 300a. Cf »z radością i z kochanim«.

»radość a krotchwila« (1): A nákoniec/ niechay naniepotrzebniefzy ptałzek przyleci przed oczy iego [*złego człowieka*]/ iákie będzie nań pilne dybanie iego/ á iáka radość/ á iáka krotchwila/ gdy go włápi ábo zábije *RejPos* 247.

»radość i lękanie« (1): Witacyelz moje dziatki me wftytko kochanie Razem radofcz przypadła razem y lękanie Iżelcie fnađz [!] nie łpełna *RejJóz* N4.

»miłość i radość« (1): W ten czas tę práwą miłość y radość pokazáli [*apostolowie*]: gdy go [*Chrystusa*] iuz w takiej chwale widzieli. *SkarKaz* 244a. [*Ponadto w połączeniach szeregowych 3 r.*]

»radość i (a) nadzieja« [szyk 4:1] (5): *RejPos* 126v, 128; *RejZwierc* 205v; Acz z radością y nadzieją zmiefzana była żalność ona *SkarKaz* 45a. Cf »z radością a z nadzieją«. [*Ponadto w połączeniu szeregowym 1 r.*]

»i płacz i radość; płacz z radością« (1;1): Iuzechmy panie oycze/ wżytkim powiedzieli Było płaczu z radością/ między nimi wiele Dzywuiącz lie nowinie/ czo lie teraz łtała *RejJóz* P6v; *RejZwierc* [203]v. [*Ponadto w połączeniu szeregowym 1 r.; w przeciwstawieniach 8 r.*]

»radość, (i, a, abo, ani) pociecha (a. pocieszenie)« = *gaudium ac consolatio PolAnt* [szyk 51:19] (70): *LibLeg* 4/26; *GliczKsiąż* C7; *BielKron* 189; *RejAp* 37, 99v, 178v; A iákafz rádość? á iákafz wietłza pociechá ma być tey świętey dufzy/ [...] człowieká cnotliwego? *RejPos* 128, 1, 18, 19, 20v, 28v (36); Nic lepszego w káżdym żywocie iedno rádość á pociechá. *RejZwierc* 114, Bv, 18, 33, 87, 114, 126v, 199; *RejPosWstaw* [41⁴]v; *BudNT Philem* 1/7; *Calag* 487a; *SkarŻyw* 582; y iáko [*Pan Bóg*] dziwnie rozmnażał rozmaíte poćiechy á wítawicżne rádości ich/ to iuz tám łnádnie fię tego káždy doczytác może. *WerKaz* 294; *KochFrag* 47; *LatHar* 349; *SkarKaz* 349b; *CiekPotr* 17; Cżeka frogiey łpowiedzi nieborak vbogi. Więć go ćiefzą: wynidżiefz/ wynidżiefz nieboże/ [...] Y wynidżiefć poprawdzie: Lecż ná on świat z tego: Krotka poćiechá bywa/ łłába rádość iego. *KlonWor* 38. Cf »z radości i pociechy«, »ku pociesze a radości«, »z radością a z pociechą«, »w radości i pociesze«. [*Ponadto w połączeniach szeregowych 8 r.*]

»radość i pokoj« = *gaudium et pax PolAnt, Vulg* (2): *BudNT Rom* 15/13; A Bog nádziefie niech was nápełni włzelákiey rádości y pokoiu w wierzeniu *WujNT Rom* 15/13. [*Ponadto w połączeniach szeregowych 3 r.*]

»(i) rozkosz i (a) radość« [szyk 4:2] (6): *RejPs* 43v; Sálomon [...] lepiey łpráwi ciebie. Gdyż o dufzy powieda y rofkofzy wielkiey/ W ręku Pánłkich vżywa/ y rádości włzelkiey. *RejWiz* 194; o rozmnożeniu kościołá o rádości y rofkofly Ierolimłkiey *Leop Is* 66 arg; *RejPos* 139v; *RejZwierc* 167. Cf »w rozkoszy a w radości«. [*Ponadto w połączeniach szeregowych 4 r.*]

»szczęście, (a) radość« (2): Żywot ielt ludzi bogatich łzczęćcie á radoć, nędznych łmutek, á oczekawanie łmierci. *BielŻyw* 137; *RejZwierc* 93v.

»radość i śmiech« = *risus et gaudium Vulg* [szyk 2:1] (3): łmiech wálz niech fie w żáłość obroći/ y rádość w łmutek. *Leop Iac* 4/9; *KochPs* 190. Cf »z radością i śmiechem«. [*Ponadto w połączeniach szeregowych 2 r.*]

»troska i radość« (2): (*nagł*) Do miłofci. (–) MAtko łkrzydłátych miłofci/ Száfárko trófk/ y rádoći *KochFr* 96, 98. [*Ponadto w przeciwstawieniach 2 r.*]

»trwoga a radość« (2): Aż (on) lud niemogł rozeznác głofu trwogi á rádoći od głofu płaczu Iudłkiego [*voce clamoris laetitiae a voce fletus populi*] *BudBib* 1.Esdr 3/13. Cf »ze trwogą a radością«. [*Ponadto w przeciwstawieniu 1 r.*]

»radość i uciecha« (2): iż w thy dni/ pomśćili fie żydowie nád łwemi nieprzyiáćioły/ á płacż y łmętek/ obroćili fie [!] w radoć y w vćiechę [*in hilaritatem gaudiumque conversa sunt*] *Leop Esth* 9/22; *WysKaz* 8. [*Ponadto w połączeniu szeregowym 1 r.*]

»radość, (i, a, albo) wesele (a. wesołość); radość z weselem« = *gaudium et laetitia Vulg, PolAnt; gaudium et exsultatio Vulg* [szyk 39:29] (66;2): *LibLeg* 4/26v, 7/31v [2 r.]; A ták mamy krolewnę/ od bogá nam daną. Ná radoć ná wiefelie/ tym pánłtwam połłana [!]. *KlerWes* A2v; *MurzNT Luc* 1/14; *GliczKsiąż* C3, C4v; *LubPs* H2, N4, hh4v; Bo oto ia łtwarzam Ieruzálem wiefelem/ á lud iego rádością [*Et exsultabo ..., et gaudebo*]. *Leop Is* 65/19, *Ps* 50/10, *Is* 35/10, *Ier* 16/9, 33/11, *Bar* 2/23,

Luc 1/14; *BibRadz Ier* 16/9, *Hab* 1/15; Gratulatorius, Co ku radości y wefele należy. *Mącz* 149b, 149b, 507c; *RejAp* 129v, 131v, 147; A pewnie Duch s. wzrzuży w tobie onęż radość á onoż wefele/ którą był wzrzużył/ [...] w tym błogofławionym łtarcu w Symeonie s. *RejPos* 58, 21, 115v, 222v, 295v, 345; *BudBib Is* 22/13, *Ier* 25/10, *Sap* 8/16, *Eccli* 15/6; Wćiornałtkie rzeczy łtworzone [...] Pokazowały po łobie [...] łák fię włzytkie wefełły [...] Naprzod z niebá Aniołowie Do grobu iego połłowie. Ná znák łwoiey wefołści łteż wielkiey łtąd radości. [...] Byli obliczá łniącego Odźienia iáko łnieg byáłłego. *MWilkHist* A3; *CzechEp* 23; *Calep* 448a; *GrabowSet* A3; *LatHar* 59, 165, 686; *KołakSzczęł* B4; *WujNT* 89, *Luc* 1/14, s. 504; *SiebRozmył* G2v; *SkarKazSej* 657b. Cf »z radości a z wesela«, »z radością, weselem«, »w weselu, w radości«. [*Ponadto w połączaniach szeregowych* 12 r.]

»radość i wykrzykanie« (2): Nie dopułzczáy ná mię [*Jezu*] zdrzymánia álbo łnu łmierci: nie ćiefz głównego nieprzyaciéłá mego czártá radością táká y wykrzykániem *LatHar* 241. Cf »z radością i z wykrzykaniem«. [*Ponadto w połączeniu szeregowym* 1 r.]

»żáłóć (a. żal) z radością; radość z żáłóćią« (2;1): Radołcz łpołu z żáłóćią włzytko łie zmieniłó *RejJóz* M6; *LubPs* M marg; *GrabowSet* G2v. [*Ponadto w połączeniu szeregowym* 1 r.; w przeciwstawieniach 10 r.]

Wyrażenia przyimkowe: »dla radości« = *propter gaudium* *Vulg*; *gaudio* *Mącz* (5): A wten czás przyłzłá nowiná łz łie mu łyn vrodził/ odćiągnął precz dla radości ze włzemi pány łtriumf łpráwówác/ iáko łeft obyczáy v krolow *BielKron* 310v; *Mącz* 208b.

~ *Ze zdaniem przydawkowym referującym treść* (1): Niewiáłtá [...] gdy porodzi dzieciátko/ iuż nie pámięta vćifńienia dla radości/ łz fię człowiek ná łwiát národził. *WujNT Ioann* 16/21.

Wyrażenie: »dla radości wielkiej« (2): Eufłáchiułz [...] poznał że to iego łynowie byli/ á obłápiáiąc y cáłuiąc ie y matkę ich/ dla radości wielkiej płákáli. *HistRzym* 132, 132. ~

»od radości« = *prae gaudium* *Vulg*, *PolAnt*; *in gaudium* *Vulg*; *laetitia* (*Abl*), *voluptate*, *prae laetitia* *Cn* (24): łz tho wefele przez łen nád námi łie działo/ A od radości łerce łnadż w nas vłtawáło *LubPs* cc5v; *Leop Act* 12/14; Zálię podobne łeft krołéłtwo niebiełkie łkárbowi łkrytemu ná roli/ kthory náłazły człowiek/ łkrył gi/ y od radości którą ma z niego/ odchodzi precz/ á włzytko co ma łprzeda/ á onę rolá kupi. *BibRadz Matth* 13/44; *Holofernes* [...] ożárłzy łie od radości twárdo vłnął *RejZwierc* 154v, 26, 81v, 201; *MWilkHist* K4v; *Complaudo* – Radu ię [!] łzie, od radołzczij rękamij klaskám. *Calep* 227b, 567a; *WujNT Luc* 24/41, *Act* 12/14.

~ Wyrażenie: »od radości wielkiej« [*szyk* 2:2] (4): *HistRzym* 8; *RejPos* 114; Był bárzo zdumiáły/ od oney wielkiej radości *SkarŻyw* 173; *Calep* 833b.

Cf »płakać od radości«, »od radości skakać«. ~

»z radości« = *prae gaudium* *Vulg* (39): Bo z dzywu y z radołci przemowić nie mogá *RejJóz* P5v, N6v, P5, P6, P7v; *Leop* 4.Reg 20/13; Ale drudzy z radołci/ á z łákomłtwá złęgo/ Więcey chłuby łzukáią/ niżli Páná łwego. *RejZwierc* 43v; *RejAp* 197v.

~ z radości czego [= z czego] (1): Podobne łeft krołéłtwo niebiełkie łkárbowi łkrytemu ná roley: kthory náłazły człowiek/ łkrył á z radołci iego (*marg*) którą ma z niego. (–) odchodzi *WujNT Matth* 13/44.

z radości czyjej (1): O z wielkiegoż to wefela/ á z wielkiewy rádości swoiey ten Pan do nas przychodzić á we drzwi nálze kołátác raczy. *RejPos* 345.

Ze zdaniem przydawkowym referującym treść (1): ktora [*królowa*] mi rzekła: nieboże zmorzony głodem/ podż każę ia thobie co dáć iefc. Alem nie łzedł/ częścią z rádości iż mię wolnym wczyniono *BielKron* 458v.

W przeciwstawieniu: »z radości ... dla frasunku« (1): A ini zradości nagle zumieráli/ Drudzy dla fráfunkow śmierć łobie zádáli. *WisznTr* 33.

Wyrażenia: »z niespodziewanej radości« (1): Biaągłowa cznotliwa/ z wielkiewy á niełpodziewáney rádości/ [...] vmárła *GórnDworz* Y8.

»z serdecznej radości« (4): *LubPs* E4v, I3v; *SkarŻyw* 580; Iemuż [*Synowi Bożemu*] z ferdeczney rádości/ záłpiewaymj w łpołeczności *ArtKanc* F6.

»z wielkie(j) radości« [*szyk 10:3*] (13): *BierEz* Iv; powłtala panna z wielkie rádości/ ij dala łie na modlitwę *OpecŻyw* 15, 33v; *RejWiz* 73v; tham go [*Józef ojca*] obłąpił y pocałował z wielkiewy radości *BielKron* 18; *GórnDworz* Y8; *RejPos* 172v, 345; *PaprPan* Gg2v; *SkarJedn* 326; A gdy iufz czás obiecány ześcia iey blifki był/ z rádości wielkiewy/ [...] śpiewála *SkarŻyw* 583, 227, 285.

Szeregi: »z radości i pociechy« (1): y prawie iáko wołk ciáło iey z ferdeczney rádości y pociechy topniało. *SkarŻyw* 580.

»z radości a (albo) z wesela« [*szyk 1:1*] (2): *RejPos* 345; ieden płácze z rádości álbo z wefela iákiego/ á drugi kiedy łie rozgniewa. *RejZwierc* 73.

Cf »płakać z radości«, »z radości radować się«, »rozśmiać się z radości«, »z radości skakać«, »z radości zaśpiewać«. ~

»ku radości« = *in gaudium* *Vulg* (13):

~ *ku radości komu* (5): *Leop Ier* 33/9; *RejPos* A3v, 12; *ArtKanc* N15; Vrodził łię Zbáwiiciel/ wiernym ku radości *GrabowSet* F3v.

ku radości czyjej (7): Dayże cie pan bog nam mnożył ku nálzey radości *RejJóz* L4, A5v; *LubPs* D3, Q3v, V3; *RejPos* 87, 175v.

W połączeniu szeregowym (1): A oczyłczę ie od włfelkiewy niepráwości ich/ [...] Y będzie mi ku imieniu/ y ku rádości/ y ku chwale/ y ku wefelu włfem narodo^m ziemłkim/ ktorzy włflyłá te włlyftkie dobrá *Leop Ier* 33/9.

Wyrażenie: »k(u) wielkiewy radości« (6): *RejJóz* P7v; Pomyárem na mye przypádły wdzyęczone ofiádłości/ A yuż mi przyłzły w dzyedzictwo k mey więttłey rádości *LubPs* D3, Q3v, V3; *RejPos* 175v; Ewánielia połelłtwo miłości/ oznáymuie narodom ku wielkiewy rádości *ArtKanc* N15.

Szereg: »ku pocieszce a (i) (ku) radości« [*szyk 3:1*] (4): á włzytko łie dzyáło ku pocieszce á ku rádości twoiey *RejPos* 87, A3v, 12, 175v. ~

»prze(z) radość« (7): Wielki głos chwałących wkrzyżowánego Bogá powłtał/ ták iłz długo Chrześciánie prze rádość wćichnąć nie mogli. *SkarŻyw* 397, 583; *PaxLiz* D2.

~ *przez radość czyjq* (2): Przez tve Márya rádości/ Ciefz nas w łmutku y záłości/ Ziednay wieczne łzczęłliwości. *LatHar* 496; *SiebRozmyśl* G2.

Ze zdaniem przydawkowym referującym treść (1): á obłápiáiąc go/ płákał nád nim prze wielką rádość/ ífz go Pan Bog do tego wzbudził *SkarŻyw* 293.

Wyrażenie: »prze radość wielką« [szyk 1:1] (2): [Symeon] wyznał Páná y zbáwicielá fwego: á prze rádość wielką/ prágnął go telz łam ná rękú swoich nošić *SkarŻyw* 113, 293.~

»przed radością« = z radości; *prae gaudio PolAnt* (6): Lecż gdy ielzczę oni [apostołowie] nie wierzyli przed radością/ á íż íię dziwowáli/ rzekł im [Jezus]: Mácie wždy tu co ieść? *BibRadz Luc* 24/41, *Act* 12/14; Pan Bóg wié/ że przed radością íye nie czuié/ áni wam powiedziéć mogé/ iákom vczczón íeft ná tym Pošwiáćaniu *OrzQuin* O2; *GórnDworz* K8; *WujNT* 296 *marg.*

~ Wyrażenie: »przed wielką radością« (1): Vsłýfzawłzy to mátká/ vpádlá przed nogámi iego/ á przed wielką radością bárzo płákálá. *HistRzym* [39]. ~

»z radością(-ami)« = *radując się, też wywołując czyjś radość; cum gaudio Vulg, PolAnt; in (a. cum) exsultatione Vulg; in laetitia PolAnt; exsultanter Mącz* (325): Mielzcżánie gdy to widzieli/ Z radością k niemu bieželi *BierEz* F2v, B4, O3; *OpecŻyw* 30; *WróbŻółt* aa4; á ia zradością pánu będę ofiárował ofiáry swoie á wešolem pieniem będę opiewał y opíšował nieznošną fwego páná flawę. *RejPs* 39; *RejJóz* N7v, P7; *KrowObr* 238; Wiernić twoi miły Pánie co w tobie vfáią/ Cié íie z radością w łáſce twey dziwnie roškocháią *LubPs* B4v, T3, V2 *marg.*, Y5, dd2v, hh3v; Iuż go wiéć przyiaciele z radością wítaią/ O ſzczéſciu o nieſzczéſciu iego íie pytaią. *RejWiz* 94v; *Leop* 1.*Esdr* 6 *arg.*, *Ps* 106/22, *Eccli* 35/11, *Act* 2/46; *RejZwierz* 37; Pánie Rzymłkie gdy ízły do miáſtá z weſelim/ wyſzło przeciw im wielkość pań drugich z radošćiami. *BielKron* 110, 8v, 13, 13v, 17v, 29 (23); *KwiatKsiąż* D4v; *Mącz* 21b; *GórnDworz* R7; *RejPos* 24v, 244v, 247; *GrzegŚm* A2; ábyłmy żywot nowy zácżawłzy/ włzyſtki ſkutki pobożnošci łatwie y z radošcią pełnili. *KuczKat* 110; *RejZwierz* 159, 166v, 176v, 180, 227v; Ten doſtawłzy [za kradzież] rozgrzeſzenia/ do domu íie z radošcią wrocił/ y swoie weſele ženie ſwey opowiedział *WujJud* 89v; *WujJudConf* 104v; Cokolwiek dáruielz/ tedy to czyn z wešolá twarzą/ á z radošcią dziełięciny oddaway. *BudBib Eccli* 35/9, 2.*Par* 20/27; *CzechRozm* 225v; *SkarJedn* 92; *KochPs* 63 [2 r.]; *SkarŻyw* 46, 102, 133, 452; *StryjKron* 140; *CzechEp* 49; *KochWz* 139; *KochMRot* B4 [2 r.]; *ArtKanc* G15v, L3, O15, Q18v; *Paprup* D; Smierć/ z radošcią podéymę/ z radošcią krew moię Oyczyźnie moięy oddam *ZawJeft* 42; *GrabowSet* S3v; *OstrEpit* A2v; *LatHar* 165, 230, 495, 605; *WujNT Mar* 12/37, *Ioann* 8/56, *Act* 2/46, s. 419; *SkarKaz* 454a [2 r.]; *CzahTr* F2v; [Józef] Wyſliznął íie: w rękú płácz tylko zołtáwiwłzy/ Zátrzáłnął drzwi/ á leci/ z radošcią iéy zbywłzy. *GoſtCast* 60; *SapEpit* B4.

~ z radošcią czyj (34): *LubPs* bb2v; Kálchás biſkup Troiáńki [...] wzyął towarzýſtwo z Achilleſem/ z radošcią Grekow *BielKron* 56v; Láthá 1522. Lodwig Krol Czeſki y Węgierski przyiechał do Prági z radošcią poſpolitego ludu *BielKron* 328; Potym trzy lathá po ſlubie vmárła [Elżbieta, žena Jagiełłowa] á w Mánſionárſkiey káplicy pochowana w Krákwie z radošcią poſpolitego człowieká. *BielKron* 385v, 85, 86v, 168v, 170, 188 (21); *RejAp* 120v; *RejPos* 275v; *RejZwierz* 114; *SkarJedn* 268; *SkarŻyw* 336, 403; *StryjKron* 140 [2 r.], 360, 557; *GrabowSet* A3; *WysKaz* 23; [*BielKron* 1551 135].

W połączeniach szeregowych (4): *OpecŻyw* 31; [Laban rzekł do Jakuba] Przecżżeš wždy ták táiemnie wćiekł? [...] nic mi znáć nie dáwłzy/ gdyż bych był ciebie pušcił z radošcią/ z piołnkámi/ z bębny/ y z Arfámi. *BibRadz Gen* 31/27; Byłá mu daná zá Małżonkę/ drugá corká. Tegołz Ferdinándá [...].

Ktora [*lege*: którą]/ z iákameście rádościami/ z iákim wefelim/ z iákam w dziecznościám przyięli byli/ kofztu żadnego y nakładu nielituiąc/ wy fámí wiecie *BiałKaz* Kv; *SkarŻyw* 356.

Wyrażenia: »z chętlíwá rádością« (1): Zás z wietfzą [!] do Poznáníá nád to wczćiwofcią/ Wprowádzon/ s tryumphámí/ s chętlíwá rádością. *StryjWjaz* B.

»z niewymowną rádością« [*szyk* 4:1] (5): Paⁿna dófstoyna przyięła z niewymowną rádością ono pofelftwo *OpecŻyw* 38v, 166v; *MurzHist* M; [*rozgrzeszony*] iefli z nowu nie wpádníe w grzech/ ogláda z niewymowną rádością fwoiá twarz Bogá wiecznego. *WysKaz* 23; *SkarKaz* 454a.

»z opolną rádością« (1): S Kofciołá do Krolewny wftąpił z wklónnofcíą/ Tám fie wefpół wítáli/ z opolną rádofcíą. *StryjWjaz* C.

»z serdeczną rádością« (2): Wfzyfcy Prorocy o tym śwíetle [*tj. Chrystusie*] powiedáli/ y fámí go żádáli/ z ferdeczną rádością czekáli *ArtKanc* A16v; *GrabowSet* A3.

»z wielką rádością« = *cum magno gaudio* *PolAnt*, *Vulg* [*szyk* 90:7] (97): Potym wcieffywłfy fwé duffe/ s pokornym wklónem od niego z wielką rádością odiechali *OpecŻyw* 25, 9 [2 r.], 10v, 38v, 62, 166; Z Wielką rádofcíą wffyfcy wyfláwiaycie páná fwego *RejPs* 121v, 101v, 144, 144v; Wiédzcie [...] że bych iá zwielką rádością/ rad wpiekle nieieden ani dziefięć abo dwádziefcia tyfięcy/ ale fto tyfięcy lát i iefzcze wiefcy/ wfzelakié męki piekielne cierpiál *MurzHist* R3; *LubPs* M3; *RejZwierz* 2; *BibRadz Matth* 28/8; *OrzRozm* Q3; ziefcháło fie ich wiele do Skanderbegá z rádością wielką *BielKron* 243v, 187, 295, 357, 361, 379v (16); Exultanter, Wyskákuyąc/ S wielką rádością y wefelim. *Mącz* 365b, 271c; *RejAp* 50v, 69, 97, 117v; *GórnDworz* Y6, Y6v; Potym z támtąd z wielką rádością iácháli do oyczyzny fwey *HistRzym* 27, 27v, 108, 130v; iz pánienká miálá záczać y porodzić tho wykupienie fwiátá wfzytkiego y z wielką wiará á z wielką rádofcíą czekálá tego. *RejPos* 272, 7v, 19v, 21, 24v, 28v (23); *KuczbKat* 400; Drudzy fie z wielką rádofcíą ná hárcé/ ná ftraży vprafzáią. *RejZwierc* 22v, 6, 93, 127, 171, 199; *BudNT Luc* 24/52; *ModrzBazBud* ¶6v; *SkarJedn* 268; *SkarŻyw* 165, 202, 230, 336, 383, 403, 599; Wftąpił potym w małżeńftwo z Anną Cefárzowną Grecką/ z wielką rádością pófpolitego ludu *StryjKron* 140, 123, 140, 360, 442, 472, 557, 707; *ActReg* 121; *WujNT* 60, *Matth* 28/8; á tyś z wielką rádością fzlá do niéy ku pófpudze *SiebRozmyśl* G3v; *GosłCast* 76.

Szeregi: »z radością i klekftaniem« (1): Ták tedy Troydená [...] podniefli ná Wielkie Xięftwo Litewfkie/ Nowogrodffkie/ Zmodffkie/ Podláfkie/ y Iatwiefkie/ z wielką rádością y klekftaniem (według zwyczáiu) wfzytkiego pófpolftwá. *StryjKron* 360.

»z radością i z kochanim« (1): Bo naświefzą iego wołá w wczćiwofci mámy/ á z wielką rádością co nabárziefy chwaląc y z wielkim kocháním/ wfzyftki wczynki iego wyfláwiamy *KuczbKat* 400.

»z radością a z nadzieją« (1): Kthorego [*królestwa wiecznego*] z obietnice á dobrotliwofci Pánffkiefy z wielką rádością á s pociefzliwą nádzieją wftáwieficznie czekamy. *RejPos* 140.

»z ochotą (a. ochotnofcíą, a. chucią), (i, a) (z) radością« [*szyk* 3:2] (5): Elzbieta fwíetá gdy Mariá wzrzála/ z wielką rádością ij ochotnofcíą powftála *OpecŻyw* 10v; *BielKron* 187; *RejPos* 334; Z iáką ochotą/ z iáką rádością/ mámy wfzyftki fikutki pokory fwíetey/ y miłowác/ y przyymowác/ y żywotem nálfzym wyrázác? *KuczbKat* 35; *StryjKron* 707.

»z radością a z pociefchą(-ami)« (3): iufći wfzythko poydzye z rádofcíą á s pociefchą twoiá. *RejAp* 120v; *RejPos* 258v; *RejZwierc* 114.

»z radością i śmiechem« (1): będą wypowiedać z ołobną każdą rzecz/ z dziwną radością/ y śmiechem *GórnDworz X*.

»ze trwogą a radością« (1): mnodzy też ze trwogą á radością podnofili głos fwoy [*in vociferatione in laetitia, elevando vocem*]. *BudBib 1.Esdr 3/12*.

»z tryumfy (tryumfami) a z radościami (radością)« (2): iáko ten ták możny Krol á on święty zwycięścá/ [...] poźedł z wielkimi tryumphy á z wielkimi radościami do Bogá Oycá śwego. *RejPos 263v; StryjWjaz B*.

»z radością, (i, a) (z) weselem(-im)« [szyk 8:7] (15): A on tzo rychléy z onego drzewa z łtąpil a z wielką radością ij z weselem przyiał gij w dom fwoy *OpecŻyw 62, 9, 11; RejPs 84*; A przetoż ty dni/ to ielt czternałty y piętnáłty miefiącá Adár/ będą záchowywane w zgromádeniu z weselem y z radością przed Bogiem [*cum coetu et gaudio et laetitia in conspectu Dei*] *BibRadz Esth 10/13[12], Ps 99/2; Mącz 271c, 365b; HistRzym 27v, 108; RejPos 19v, 168, 342v; StryjKron 442; CiekPotr 62. [Ponadto w połączeniu szeregowym 1 r.]*

»z radością i z wykrzykaniem« (1): thám pogáni iáwnie á połpolicie łtroili wesele z radością y z wykrzykaniem [*cum iubilationibus et gaudio*] *Leop 3.Mach 4/1*.

Cf »z radością czekać«, »z radością przyjąć«, »weselić się z radością«, »z radością śpiewać«. ~

»w radości« = *in exultatione Vulg (72)*; *BierRozm 7; WróbŻołt 106/22*; WSzytek národ ná ziemi miełzkáiący [...] łtánawłfy wrádołci przed oblicznołciá iego zrołkollá wyłławiay łwięte imię iego. *RejPs 146, 63v, 189, 200*; Dayżecz pan Bog łzczęłcie mnożył By twoy łtan tak żaczny był A my tego doczekali W radołci łie w tym kochali. *RejJóz A6v, A4*; Bo wierni twoi włzędy w rołkołzach pływáią/ A w radołciach przed twarzą zázwdy [!] twoią gráią. *LubPs P4v; RejZwierz 44; RejAp 184; RejPos 27v, 342; RejZwierc 95v, 271v; KochPs 96*; Nie vczuł złego ná łwiecie/ Był znáczny w łwoim powiecie Vżył lat łwoich w radołci/ Służąc Bogu w pobożnołci. *KochMRot A3v; ArtKanc T11*; Kto cię zániedba ten kwitnie w radołci/ A kto cię łtrzeże/ rzadko bez żálołci. *GrabowSet F3v, H2, P4*; Przychodźcie przed oblicze iego [*Pana*] w radołci. *LatHar 61; WujNT Iudae 24*.

~ w radołci czyjej (3): ROzwefel łie włzythek łwiát Pánu w łwey radołci *LubPs P3; RejAp 184; RejZwierc 176*.

W przeciwstawieniach: »w radołci ... w żálołbie (a. w żálołci) (2), w bożáźni, ze łzami, w niepokoju, w płáczu« (5): My [*bracia Józefa*] idziemy y w radołci y w wielkiey żálołbie *RejJóz P2; KrowObr 238; RejPos 47v*; Kto śiał w płáczu/ źnie w radołci [*Vulg Ps 125/5*] *KochPs 191 [przekład tego samego tekstu: KrowObr, RejPos]; ReszPrz 90*.

Wyrażenia: »w niewymowne radołci« (2): Potym Iozeff wniewymowné radołci s panną miełłkál *OpecŻyw 14, 166*.

»w obfitej radołci« (1): Z łálki páná tego nędzne vłtá łwoie/ Iuż otworzyć mułżę w obfitey radołci *LubPs hh2*.

»w serdecznej radołci« [szyk 4:1] (5): Będęc czeńć chwałę dawał w łerdecznej radołci/ Wyznawájąc moy Pánye tve dobrotliwołci *LubPs D, Cv, T5, V6v; SkarKazSej 674a*.

»w społecznej radołci« (1): [*daj, Panie*] A iżbychmy iáko lud twoy w łpołecznej radołci/ Vżywáli chwały wyerney ku twey połciwołci *LubPs Y2v*.

»w wielkiej radości« (11): Patrz to na nalfzych garlech iako my baczemy Iż go [Beniamina] w wielkiej radości żafię przyniefiemy *RejJóz* N6; *LubPs* P3v; *RejAp* BB5v; *RejPos* 47v, 128, 128v, 269v, 355v; *RejZwierc* 5, 124v, 176.

Szeregi: »w radości a w kochaniu« (1): z ktoremi [przebranymi Twoimi Panie] iufz tam wradości a w wftawicznym kochanyu bez konca nieprzeftaniemy nigdy wyflawiac nieskonczonego nigdy świętego boftwa twego. *RejPs* 94v.

»w nadziei a w radości« (1): gdyż oná [dusza człowieka cnotliwego] w pewney nądziei á w wielkiej rádości czeka tych pociech fwoich/ á thych wdzięcznych obyetcnic Páná fwoyego. *RejPos* 128.

»w radości, z ochotą (a. ochotnie)« [szyk 1:1] (2): Słufzciefz Pánu w wielkiej wefołości/ A wnidźcie do iego obliczności/ Ochotnie mu czyniác czeńć w rádości [Introite in conspectu eius, in exultatione *Vulg Ps* 99/2]. *LubPs* X2 [przekład tego samego tekstu] *KochPs* 149.

»w radości a w opiece« (1): á iufz będzie [dusza] w wielkiej rádości á w opiece Pánkfkiej czekáá onego wdzięcznego [...] záwołánia fwego *RejZwierc* 5.

»w radości i pocieszę (a. z pociechą)« (2): wfpomni fobie onego mężá świętego Tobiafzá [...] iáko potym on vbogi ftárzec w wielkiej rádości y pociefze żywothá fwego dokonał. *RejZwierc* 124v; *ReszPrz* 90.

»w rozkoszy a w radości« (1): iufz w rofkofzy á w wielkiej rádości poználi y obaczyli ony niezmiarzone pociechy fwoie y zapłaty fwoie. *RejPos* 355v.

»w radości a z wesołym sumnieniem« (1): Pomożyfz nam tedy tego náfz miłościwy Pánie/ [...] ábychmy [...] ciebye Krolá á Páná fwego w rádości á z wefołym fumnieniem doczekáli *RejPos* 27v.

»w weselu, (i) w radości« (2): I wywyodł Pan lud fwoy w wyełkim wefelu w rádości *LubPs* Yv; *SkarKazSej* 674a.

Cf »w radości czekać«, »(roz)weselić (się) w radości«, »w radości śpiewać«, »żyć w radości«. ~

Personifikacja (osoba dramatu) (3): (*did*) Leticia álbo rádość przyniefie klenoty. (–) *BielKom* G6, G, nlb 8.

Iron. (3): (*did*) Piekarz narzeka nieborak (–) Ach nieftotys toć piękńą to nowinnkę [!] flyfzę A od wielkiej radości prawie ledwie dyfzę *RejJóz* K2v; Teraz mu [ojcu] też to przydzie nadobna nowina Iż iufz ftracił napoły/ y drugiego fina A trzeciego mu iefzczę/ teraz odniefcz mamy Iaka tam będzie radofcz/ fami dobrze znamy *RejJóz* N3.

~ radość czyja (1): *RejAp* 180v cf *Szereg*.

Szereg: »pociecha a radość« (1): Thákże też fłyfzyfz pociechy á rádości tych mátáčzow á tych ktore tu Pan odmienić raczył/ iż máią zepchnieni á ftrąceni być do tego ieziorá fprofnego *RejAp* 180v. ~

W tłumaczeniu imienia (1): corkę powili y dáli iey imię Eufrozyná/ to iefł dobra rádość. *SkarŻyw* 13.

W przen (23) : Rozmnożyłś narod/ á nie wvielbileś rádości. *Leop Is* 9/3 [przekład tego samego tekstu *RejPos* 15]; dla tegoż pomázał cię Bog/ Bog twoy/ oleykiem radości/ nád thowárzyfze twoie. *BibRadz Hebr* 1/9; Pomyfłze też fobie ná onę świętą mátkę iego [Pana Chrystusa]/ w iákicy rádości pływáá święta duřzá iey *RejPos* 20v, 15; *BudBib Eccli* 15/6; *CzechRozm* 60v; Cnoćiem ia przyiacielem/ y w téy niewinności Ołtarz twóy święty kołem rádości Otoczę *KochPs* 36; Zelli mi

pofelstwo wesołé/ á kości Twym gniewem ztrápióné vzyjá rádości. *KochPs* 76; Mařz y wchorobách á řmutku y teskności piékná ochłodę/ korać [...] ferceć rádością y deřzczem ducha řwiétego pokropi y nápełni ie dobrá wołá y ziárnem/ ktore pożytek z chásem vrodzić może. *SkarŻyw* A4v; *CzechEp* 217; Muřzę trwáć w ciéżkim żalu/ y trořce po tobie/ A moiá wřzytká rádoć ległá z tobá w grobie. *KochFr* 70; Sławić cię řmyłł będzie/[...]: żeś wřdy kiedy Pánie Wyřłuchał/ w vćifku řtrápione wołánie/ Ná drogách rádości twierdząc duřę moię. *GrabowSet* G2v; Nie ma/ gdy naysłiczniefzy Rok/ wřzech pełen rádości/ Liřcia/ lás naygeřcieyfzy Ni kwiatow łáká [...] Iák ia řmutkow/ žáłości/ Mam w nędnym fercu/ z okrutney chytrości. *GrabowSet* H4v; NApełni vřtá me/ Pánie/ twoiá chwałá/ A wárgi ozdobić/ rádością rácz trwáłá *GrabowSet* P4; *LatHar* 165; Boiaźń Páńfka chwałá [!] iefł y chełpliwością y wefelem y koroną wřzech rádości. *KořakSzcześł* B4; *WujNT Hebr* 1/9.

Zwrot: wniřć do radości [czyjej]« = *stać się uczestnikiem czyjeř radości; ingredi in gaudium PolAnt* (2): Dobrzeć řługo dobry y wierny/ nád máłymes wierny był/ nád wiewem cię pořtánowie/ wnidź do rádości páná twego. *BibRadz Matth* 25/23, *Matth* 25/21.

Wyrażenia: »radość duszna, dusze« [szyk 5:1] (4:2): Ten go [*Heliasz młodzieńca*] w wiodł do Ráyu/ y mowił z nim wiewe o rzeczách przyřłżłych/ o rádořciách duřnych/ o oczekawániu wieczney odpłáty. *RejWiz* A7v, 115v *marg*, 176, Dd2; *LatHar* 569; Anioł Gábriel zwiářtowałci řyná twęgo namillřęgo [...] křóřęgoř w wielkim wefełu y rádości duřze řwéy poczęłá. *SiebRozmyřł* G2v.

»radość serca« [szyk 1:1] (2): *CzechEp* 74; Swiářłość wřezřłá řprawiedliwemu y prawdziwego fercá rádość. *KořakSzcześł* B4.

Przen (19): Choćia nádzieiá iuř teskniłá zemną/ Gdy vbywáło otuch niewinności/ Aliř ty weřrzał/ rořkwitły rádości. *GrabowSet* R4, M4.

radość czyja [w tym: *pron poss* (2), *G pron* (1)] (3): Błádařz Koronie pychy/ pijánym Efráimitom/ y kwiatowi opadáiacemu/ řławie rádości ięgo *Leop Is* 28/1, 28/4; *GrabowSet* G3v.

Szeregi: »pociecha, radość« (1): Płecza/ co rořcieřz y żywiřz řię złotem/ [...] Idź Iędzo/ gđzieř řię zwyklá/ řidły báwić/ Srzod zdrádných nádźiey: tám pořpolřtwo chćiwe/ Tám twa poćiechá/ tám radość nie wieczna. *GrabowSet* G3v.

»wesele, radość« (1): Ale wy rozwefełicie řię y rozráduiećie řie záwřdy w thym co ia řtwarzam/ A bowiem otho Ieruzálem řtwarzam iáko wefełé/ á lud ięgo iáko rádość [*Ierusalaim exsultationem, et populum eius gaudium*]. *BibRadz Is* 65/18.

a) *O elementach przyrody* (11): Przetoź dźiř niebo wykrzyka Y z morzá rádość wynika *LatHar* 401.

Zwroty: »z radością się cieszyć« (1): Ziemiá z niezmierná rádością Cieřzy řię twoiá bytnościá. *LatHar* 401.

»okazować radość« (1): oto temu zwycięřcy nád tymi řprzećiwniki řwemi wřzythek řwiář řie ráduie/ y zyemiá okázuiąc rádość thę rozmáite kwiatki wydáłá *RejPos* 109v.

»rozweselić się w radości« (1): A řłufźnie řie rozwefełić iuř ma zyemiá w rádości *LubPs* V5v.

»z radością śpiewać« (1): *valles abundabunt frumento: clamabunt et enim, hymnum dicent. [...]* A niřzyny będa w życie obřitować/ [...] będa z radością řpiewáć/ á chwałę panu bogu będa dawać. *WróřŻołt* 64/14.

Wyrażenie: »pełen radości« (1): Aby też człowiekowi/ Duch/ iego łalki wieczney. Trofki odwiewał/ [...] By/ błogoślawił/ polam w obfitości/ Ták/ iżby ziemiá miłá/ Więcey owocu niż kwiecia rodziłá. *Rozczki pełne radości GrabowSet T3v.*

Szereg: »radość i wesele« (1): Pinguefcent fpeciofa deferti: et exultatione colles accingentur. A tedy więcz fliczne pola na puftiniach rozmnożą fie wielką żiznością a pagorki przybierzą fie w radoć y w wefele. *WróbŻołt 64/13.*

Wyrażenia przyimkowe: »z radością« (3): niech z radością Góry páná przywitáią *KochPs 148; LatHar 368.*

~ **Wyrażenie:** »z niezmierną radością« (1): *LatHar 401 cf* »z radością się cieszyć«. ~

»w radości« (3): Drzewá leśne w radości fwey/ niech łtáną zákwitnione *LubPs V5v; RejZwierc 132v. Cf* »rozweselić się w radości«.

b) O domu (2) :

Wyrażenie przyimkowe: »z radością« (2):

~ **Zwrot:** »z radością czekać (a. oczekawać)« [szyk zmienny] (2): (*nagł*) Do tegóz [*tj. do jednego wojewody*]. (–) CZekáią cię z radością moje niłkie progi *PudłFr 12, 64.*

Wyrażenie: »z radością wielką« (1): BA iuż/ chocia ná łániách/ Stáfiá Bránickiego/ Ná kieruy dýfzlem do mnie/ Iáfiu mój: którego Z radością wielką ściány mé oczekawáią *PudłFr 64. ~*

a. O zwierzętach (6) :

Zwrot: »radość mieć« (2): [*liszka mówi do kura*] Będęc z tego radość miáłá/ Zem fie ciebie dotykáłá. *BierEz S4; RejWiz 28.*

Wyrażenie: »wielka radość« (1): [*niewinne rybki*] Kiedy fie do niey [*do wędy*] zbieżą/ wielką radość máią/ Ano ie potym łzpetnie ná łufzą tárzáią. *RejWiz 28.*

Wyrażenie przyimkowe: »z radością« (4): Pścizká k niemu [*ku Ezopowi*] przybieżáłá/ Z radością fie vmiezgáłá *BierEz C3; RejPs 152; Gołáb z radością leciał/ bo dawno niewidział światłości/ profto ná ono mieysce s kąd go wzięto. BielSpr 47v; GrabowSet O2.*

2. To, co czeka człowieka w niebie po śmierci, nagroda za cnotliwe życie ziemskie, szczęście wieczne polegające na przebywaniu z Chrystusem i świętymi w niebie; niebo; gaudium PolAnt [w tym: użycia w pl (172)] (315) : *RejPs 195; A trudnoby y ięzyk wypowiedzyeć tho miał/ Iákie thám [w niebie] Bog radości wiernym fwym zgotował. RejWiz 95, 95, 115v, 116 [2 r.], 157, 180, Dd2; Przedfię Duch fwięthy dáley przez Anyoła Ianowi fwiętemu pod figurą miálthá widomego oznáymuie rozliczne radości wiernym Páńłkim zgotowane. RejAp 182v, 69v marg, 173, 176v, 177; A gdy iuż przydzye ono dokończenie wżytkich fpraw fwiętych iego [Pana]/ iż fie iuż wfpokoią wżytki niebiofá/ iż iuż w radościách onych poftánowi wierne á przebráne fwoie *RejPos 232, 5v, 125v, 136, 238v; RejZwierc 273; SkarŻyw 121, 179; [o zmarłej matce]* Drogi Páńłki fpiewaczku/ iuż nam nie záfpiewałz/ Bo w lepfzey tám radości wiecznie odpoczywałz. *WisznTr 15; Wiernymci śmierć nie wádzi/ bo k radości prowadzi ArtKanc R19v, B17v, B18, D9, G13, G15v (9); GrabowSet D2, E3, Y2v; Domieści cię okrom tego/ Krol wieczney chwały/ mieścá wielce wesołego/ przełtronego/ wżelką wćiechą y rofkofzą opływáiącego: okrom inżych radości/ ktorych oko nie widziało/ vcho nie słycháło/ á myśl ludzka ich nie ogárnęłá *LatHar 681, 629, 681; [BielKron 1551 nlb 12].***

radość, radości czego (11): *RejPs* 220v; Naydziełz dziwné rádości żywotá przyśzłego *RejAp* AA6, 118; *RejPos* A4v, 7v, 179v, 286v, 293v, 341; Tego dnia wesołego/ chwalmy Krolá niebieskiego/ iż nas wybáwił od pieklá gorącego/ á iż nas domieścił rádości krolestwá niebieskiego. *MWilkHist* G2; *SkarKaz* 8b.

radość czyja, radości czyje [= *kto daje*] [*w tym: pron poss (15), G sb i pron (6)*] (21): *RejPs* 43v; A fínadz błogoflawiony/ kogo wniewinności Tu na świecie żałtawły/ wezmie [*Pan Bóg*] k fwey radości *RejJóz* B4; *KromRozm III* C8v; *LubPs* D3, L; *RejAp* AA7, 97v, 118; Y iáko go [*św. Jana Chrzciciela*] był málucżko przyśłał [*Pan Jezus*] przed przyściem swoim/ thák go też zálię pošłał málucżko przed sobą do rádości swoich. *RejPos* 321, 26, 207, 279v, 292v, 319 [2 r.], 328; *SkarŻyw* 70; Day nam wćieśzenie Pánie w twej rádości/ Wieczne przebywánie *ArtKanc* B12v, H7v, K4v; *GrabowSet* M3v.

radość czyja, radości czyje [= *kto otrzymuje*] [*w tym: pron poss (42), G sb i pron (16), ai poss (1)*] (59): *RejPs* 80; Tu iuż pod tą liczbą możelz rozumieć wżytek zbor niebieski wiernych Páńfkich/ ktorzy iuż tám w rádościach swoich wżywáią błogoflawieństwá swego. *RejAp* 48, 9, 48v, 50v, 69, 86v (18); Ciefzcie fie iż krol wálz á Pan wálz wiecznie żyw ieśt/ który záwždy gotuie á spráwuie wam rádości wálze. *RejPos* 27v; wiesz ktho fię o cię stára/ áby cie omierził Pánu Bogu twojemu/ ábyś nie przyśzedł ku obiecánemu mieyscu á rádościám swoim. *RejPos* 133v, 6v, 7 [2 r.], 7v, 30, 41 (32); *RejZwierc* 130, 132, 179, 179v; Potępieni ogládią rádość y krolestwo świętych ná więtższą záłość. *SkarŻyw* 121 marg, 121; *GrabowSet* Q4v; *KołakSzczęśl* A4v.

W połączeniach szeregowych (24): tam [*w ziemi Boga*] ieśt wieczná radośtz ij prześpiecznośtz/ zdrowie ij mijr wiekuiłty. *OpecŻyw* 3v; *RejPs* 220v; Mamy wierzyć ze wstáwły zmártwych po czefney śmiercy mamy mieć wieczny żywoth/ y wieczne radoſcy y wefele *SeklKat* R3, R4; *RejWiz* 154; Słyżyż theż iákíe dziwne rádości/ pociechy/ opátrności/ opieki/ y rozliczne á wdzięczne błogoflawieństwá swoie też zálię obiecuie [*Pan*] wiernemu Kościołowi swemu *RejAp* 198v, 60v, 69v, 98, 128; Pátrzayże oczci idzye/ pewnieć nie o zamek áni o wiołkę/ bo tho thu s czáfem zginąć muśi/ ále iż ci sprzećiwnicy twoi wydzyeráiąc práwye z rąk ono wieczne dzyedzictwo twe á krolestwo twoye: ktorego rádości/ wefela/ obfithości/ żadne piśmo wypifác/ áni żadny ięzyk nigdy wymowić nie może. *RejPos* A4v, 183v, 294v, 319, 341, 341v, [344]v [2 r.], 347; *KarnNap* E2; *SkarŻyw* 584; Adámie ty Boży kmiećiu/ [...] domieść nas swe dzieci/ gdzie kroluią Anieli: tám rádość/ tám miłość/ tám widzenie tworcá Anielfkie bez końcá. *SkarŻywBog* 357, 358; y otwarza mu [*dobremu chrześcijaninowi*] Pan chwałę y rádość y ony przybytki bogátego pokoju y beśpieczne⁸⁰ pomieśzkánia ná wieki wieczne. *SkarKaz* 8b.

W przeciwstawieniach: »radość ... smutek (*a. smętek*) (4), záłość (*a. žal*) (3), męka (2), nędza (2), piekło (2), strach (2), śmierć (2), frasunek, kłopot, pomsta, potępienie, sąd, srogość, trudność, upadek« (16): *RejKup* f3; Proźbá áby P. Bog zá the doczełną nędzę dał wieczne rádości wkrolestwie swoim. *LubPs* L marg, Hv; *RejWiz* 116, 121v; O iákaz tho będzie rołkołz [...] chodźć z nim [*z Panem*] po obłocech/ [...] widzieć wżytki rádości swoie/ widzieć ony okrutne fregości od wiekow zgotowáne niewiernym á sprzećiwnikom iego. *RejPos* 7, 30, 330v; *RejZwierc* 137v; żyła [*Maria z Egniej*] trzydzieści y sześć lat/ y pošłzá ná lepszý żywot: gdzie ieśt żywot bez śmierci/ dzień bez nocy/ rádość bez smutku/ beśpieczność bez boiázni/ odpoczynienie bez roboty/ y wiek bez końcá

SkarŻyw 584; MWilkHist G2; Tu [na ziemi] żyło [ciało] w wielkiej trudności/ tam [w niebie] przydzie k wieczney radości ArtKanc S18, G13v, K2, O14v; Boć tak záprawdę nas podzielono/ iż w piekle wftawiczny žal y mękę zoftawiono: niebu wiekuiftą á nieodmienną radość y wefele náznáczono LatHar 492, 639.

Zwroty: »domieścić (a. domieszczać), domieszczenie, domieszczonej radości« [szyk zmienny] (8:1:1): O doftoyne zwoleńftwo nád wftytki ftwátości/ Toć ty iedno domieftczáftz befpiecznych radości. RejWiz 54; MWilkHist G2; Domieść nas wiecznych radości/ Vżycz łáki obftości LatHar 37; Pánie Boże/ [...] rácz nam to miłóftiwie dáć/ áby przez Swiát doczeftnych obchodzenie/ ziednáliftmy łobie wiekuiftych radości domieftczenie. LatHar 359, 64, 314, 387, 417, 629, 658.

»radości dostać, dostać« [szyk zmienny] (3:1): WróbŻółt qq7; O ráczże to wczynić ku ftwey BOftkiey chwale/ Day ftczęftliwie doftąpić w Niebie ftwey radości ArtKanc K4v, S4v; LatHar 627. [Cf też 1. »radość ziemská« RejPos 40v.]

»dowieść (a. wwieść, a. wieść, a. przewieść, a. przywieść) do radości, k radości, na radość, radości; (do)prowadzić do radości« [w tym: dowieść a doprowadzić (1)] (4:2:1:1;2): RejPs 43v; A Syn iego [Boga żywego] ftprawiedliwy Ktory gdy nas [lege: nasz] błáđ obacził dobrowolnie przyáć raczył Smieć. zglázaiąc náżę złófczy Aby nas dowiedl radoftczy RejKup r2; Bo nie wáptię że myę wyrwieft z tych moich trudnofti A po tych ftmutkoch wwiedzieft myę do wiecznych radofti. LubPs Hv; vpomináć raczy [ewangelifta człowieka]/ [...] áby ni o czym nie było náwięftze ftáránie iego/ iedno o tych drogach á o tych ftprawach/ ktoreby go dowiedly á doprowadzily do tych wiecznych obiecanych radofti iego/ á do tego tho wiecznego kroleftwá iego niebieftkiego. RejPos 216v; RejZwierc 137v; ArtKanc A12, H7v; Táć/ błędy nam ftkodliwe/ Niech niŹczy Bog lutofti/ A potym wwiedzie do wieczney radofti. GrabowSet T4; LatHar 472.

»radości się napełniać; radoftiá napełniony« (1;1): RejAp 61v; KtoryŹ nákoniec rzekł: Wypełnił fię: day mi to/ ábym mógl on náwdzięcznieyftzy głóŹ twoy wftlyftzeć: Podź przyációftko moiá/ [...] podź á zemną wftáp/ ábyŹ w kroleftwie moim/ z Anyołámi/ [...] radofti fię nápełniáá/ y przez nieftkończone wieki wiekow táć mieftkálá. LatHar 283.

»obracać się w radość« (1): Doczeftne pokaránie wiernego obráca fię w radoftć wieczną. LubPs H marg.

»pość (a. iść, a. przyść, a. wnieść itp.) do radofti, radofti, na radoftć, k radofti; doftć radofti« = ingredi in gaudium PolAnt [szyk zmienny] (12:6:2:1; 5): iá wierzę/ iŹ duŹe wybránych/ nieftpiá ftciálem ale natychmiáft na wieczną radoftć idá MurzHist S4; A yednáć ftwe nye wftlyftcy wedłóg yego [Jezusa Krystusa] woley ftprawoáli/ áni wftlyftcy weftli do radofti yego KromRozm III C8v; Ten mu [Aryftoteles młodziencowi] teŹ tego ieftcze doftáteczniey popráwował/ o nieftmiertelnofti duŹe/ y iáko fię ftárác mamy/ ábychmy tych radofti dochodzić mógli. RejWiz A8, 116; RejAp 9, 94, 173v; Podźcieftz namieyftzy moi/ podźcieftz wierni moi do radofti ftwoich wám wiecznie zgotowánych/ á do kroleftwá moiego RejPos 7, 7v [2 r.], 109v, 223, [279], 293v, 347, [356]v; RejZwierc 273; SkarŻyw 70; Kryfté iáć fię podoba tobie/ ráczże nas ftprawoáć łobie/ żebyftmy doftli radofti/ z twey miłófti. ArtKanc C18v, F10v, F18v, G13v, N18, O4, S4, S18.

»radości uży(wa)ć« [szyk zmienny] (31): *MurzHist* A4v; *KromRozm III* B2v, B3; O moy Pánye [...] Rácžze mye ná twey práwicy poštáwić bełpyecznye/ Bych do końcá vžíwác mogł twych rádości wiecznie. *LubPs* D3, L; A ktorzy fie okażą co iemu dufáli/ Ci z nim wiecznych rádości będą vžíwáli. *RejWiz* 178, 102v, 116, 194; á potym iuż łá [*pielgrzymujący w wierze na ziemi przy Panu swoim*] pewni przyłączenia do oney gromády śwítey/ [...] ktorá iuż wieczney rádości vžíwa około niego. *RejAp* 118, AA6, 54v, 69v, 86v, 118; *RejPos* 7v, 26, 29v, 41, 87 (10); *CzechRozm* 227v; *KochPs* 29; *SkarŻyw* 125; *ArtKanc* L19v, O15; *LatHar* 438. [Cf też 1. »radości doczesne« *RejPs* 53.]

Wyrażenia: »dziwne radości« [szyk 8:1] (9): *RejWiz* 115v; iż w nádziei á w opáthrzności Páńfkiey doczekáią/ powftawšy s ciáły śwemi/ oney wieczney zapláthy swoiey/ dziwnemi á nieomylnemi rádościami á pociechámi nápełnioney *RejAp* 61v, AA6, AA7; O nędznelz to tu docześne ty domy náłze/ dla ktorych błádzimy y vftáwamy ná tey mizerney drodze swoiey/ biorąc fie do onego wiecznego domu śwego/ nam od wiekow z dziwnemi rádościami á z dziwnemi rołkofzami á z dziwnemi hoynościami zgotowáne⁸⁰. *RejPos* 183v, 158v, 330v, 344v; *RejZwierc* 177.

»niebieskie(-a), nieba radości (radość)« [szyk 34:14] (46:2): *OpecŻyw* 177; Miéy przed łobą człowiek każdy/ Mękę wieczną/ marnoŃtz świetłką/ Chcełli mietz radoŃtz niebieską. *OpecŻywSandR nlb* 6; Widze Niebieske radołczj Włfech rołkofly okwitołczj *RejKup* cc7, dd8; *SeklPieś* 15v; *RejWiz* 194; W czym będzie łmák nieiáki niebieskiey rádości/ Ktora ieŃt požádniefza niźli ziemskie Włosci. *Prot* D4; Támże fie dopirko przyŃluchałz iákie łá rádości niebieskie zgotowáne wiernym páńkim *RejAp* BB5v, BB5v marg, CC4v, 176v marg, 185v, Ff; A Ńtworzywšy go [*człowieka*] ná kftákt BoŃtwá śwego/ co to okazał w ofobie łyná swoiego/ ni nacž go inłzego nie chowa podrzućiwšy tu wšytko pod nogi iego/ iedno áby mu potym dał opánowác przy łobie wšytki rádości niebá śwego. *RejPos* 142v, 24, 305; *RejZwierc* 181, 270v, 273; *SkarŻyw* 63, 598; *WisznTr* 16; Szłáchetné dułze/ ktoré łwéy dziéłności/ Macie zapláte niebieskie rádości: Zycžcie oyczyźnie/ áby wam rodziłá Podobnych Ńilá. *KochPieś* 13; Ty wiełz [*Panie*] ižeš nas obrał k niebieskiey rádości *ArtKanc* K3v, A9, A12, A14, B20v, E9v (11); Oycze lutości/ day/ bym Syná twego/ [...] łftotnie widział/ w niebieskiey rádości. *GrabowSet* O3, Q4v; Twey prágnie dułzá moiá wielce łzczéśliwości/ Ty iá z łáłki twey domiešć niebieskich rádości. *LatHar* 387, 24, 203, 311, 417, 472 (12). [Cf też 1. »radość ziemska« *RejPos* 40v.]

»nieskończone radości ((nigdy) nieskończona a. niedokończona radość)« [szyk 11:1] (12): ábowyem požádliwofć náłłá niemá záleżec wrołkofkach doczełnych iedno áby byłá przywodzoná ku wiecznem łkárbo m nigdy niedokończoney rádości. *RejPs* 179, 113v; táki káždy kto mocno wwierzy/ [...] przełtápi s tego mizernego żywotá/ do wiecznych á niełkończonych rádości swoich. *RejPos* 248v, 179v, 250, [279]v, 319, 328; *RejZwierc* 130, 179v; *ArtKanc* O14v; WEłelá Ńię w niebie dułze Świétych ludzi/ [...] á iż dla miłości iego krwi y zdrowia nie litowáli/ przeto też z Pánem ChryŃtułem niełkończoney rádości vžíwáią. *LatHar* 438.

»radość nieustająca« (1): O niebo iákoš łzerokie/ iáko mocno zbudowáne/ odmiany w tobie nie máłz/ dome^m iełteš rádości y rołkofly nieułtáiącey. *SkarKaz* 245a.

»niewymowna, niewysłowiona radość« (2:1): *RejAp* 98; A iełcže ktemu/ opátrzy ie [*Pan wybranych swoich*] żywotem wiecznym/ wełelim niezmiernym/ niewymowná rádościá/ y niełkończony^m błogofłáwieńłtwem. *KarnNap* E2; *LatHar* 639.

»przyszłe radości« (5): O nędzny mární w świecie toż nas dziwnie łudzisz/ A rozlicznemi kłtały fwałową w nas budzisz/ Ze nie baczym ni strachu/ ni przyślých radości/ Ze mamy mární strádác wiecznych oliądłości. *RejWiz* 121v; *RejAp* 169, 192; *RejPos* 247; A śnadź ielźcze s takiemi łaty y łakomłthwo/ y stránie rołcie/ że pilnieyłzy thego nędznego świáthá/ niżli wdzięcznych á wiecznych przyślých radości swoich. *RejZwierc* 132.

»święte radości« (1): [*Pan nam nauki zostawiał*] ábychmy zá nim tráfilí tym torem á tymi spráwami iego/ do onych świętych á nam obiecáných od niego radości y błogosłáwienstwá nášzego *RejPos* 212v.

»wieczna(-e), wiekuista, wiecznotrwała (a. wiecznie trwająca), trwała, wieku nieskończonego radość (radości)« [szyk 90:13] (92:7:2:1:1): *OpecŻyw* 3v; *WróbŻolt* qq7; *RejPs* 43v, 80, 196v; *SeklKat* P4, R3; *MurzHist* A4v, S4; [*zostawił nam Pan Krystus naukę i porządek*] ábyłmy [...] potym [!] żywoyce z ányoły w nyebye yednołtáynye bogá chwáłac/ wyeczney á dołkonáley radości vzyli. *KromRozm III* B2v, B3; *LubPs* F3, H marg, Hv, L marg; *RejWiz* 102v, 178; Ale mi tego nigdy nie wybielz z głowy [!]/ Iż do Wiáry zbáwienney trzebá prołtey mowy. Tákiey ktoraby y nam prołtakom służyłá/ Bo nie tylko vczonym wieczna radość miłá. *Prot* C2; *RejAp* AA7, 9, 118 [2 r.], 173v [2 r.], 176 (10); A thák obáč łie obáč nędzny człowiecze coś ielth/ [...] nie czyn łekkości Zbáwicielowi swoiemu ábyś go miał odstąpić [...] bo widziłz oczci idzie: Abo łie tułác wiecznie s tułáiacemi/ iáko thu o nich łyłzyłz: Abo wieczney radości vzywác z wiernemi. *RejPos* 7v; Podźcielz namileyłzy przyjaciele moi do wiecznych radości swoich *RejPos* 223, B2, 6v, 7, 7v [2 r.], 26 (37); *RejZwierc* 132, 137v, 179v; Pan strzeże spráwiedliwych/ Y broní od złośliwych: A kto żył w pobożności/ Pewien trwáley radości. *KochPs* 147; *SkarŻyw* 15, 70 [2 r.], 125, 193; day [*Panie*] Byłmy żywą wiáre máiac/ do śmierci fwey tu w niey trwáiac/ dołtąpili twey sławności/ gdzie miełzkałz w wieczney radości. *ArtKanc* E4v, A15, F10v, G13v, K2v [2 r.], K19 (13); Czýn łáłkę/ moim grzechom/ bo twá włádzá znáią/ Dla imieniá twoiego/ w którym ielł bezpieczne Pokolenie/ coć vfa/ bo broníłz káżdego/ Z kim się twa boiaźń zniolłá. Radość wiecznie trwáiacá/ tym w nagrodę połzłá *GrabowSet* G4, D2v, P2, P4, T4; *LatHar* 24, 37, 64, 235, 314 (10); Zdeymićie zemnie ten žal y wielkie teskności/ A puśćie mię do kráin iułz wiecznych radości. *KołakCath* B3v; *SarnStat* *3v; On łam [*tj. Bóg*] ná dobré miece rozmáité łzkody By tym rychłéy vpátrzył/ który złé przygody Mężnie znośi/ á potym z góry vpátrzoné W radościách wiecznotrwáłyłch koronuie oné. *GosłCast* 72. [*Cf też 1. »radości doczesne« RejPs* 53.]

»wielkie radości (wielka radość)« (7): Bo Sálomon powiáda/ iż [*dusze cnotliwych ludzi*] łá w Bożej ręce/ A nie wiedzą o strachu ni o żadney męce. Lecz iż wielkich radości záwždy vzywáią/ Czekáiac gdy ie s ciály z nowu włkrześic máią. *RejWiz* 116; *RejAp* 117v; Tu iuż pewnie możelz vtwordzić w łobie to niepodobienstwo y ty obietnice Prorockie/ iż ciáło twoie może być ozywione á pewnie będzeye ozywione ná wielkie radości [!]/ á ná wielkie pociechy/ ktore on [*Chrystus*] tobie zyednáł męką swoią *RejPos* 112; áby y po łmierci dułzyczki nášze tym łie ciełzyły w nádziei swoiey/ iż cie po máłym czáłie máią w wielkich radościách oględác Páná Bogá y stworzycielá fwego/ Amen. *RejPos* 128v, 27 marg, 110, 257v.

Szeregi: »radość i (a) błogosłáwienstwo« [szyk 2:1] (3): O frolgáłz to vtrátá á łzpetna odmiáná/ iż prze kęs tej doczelney nędze twoiey/ małz łie nie obaczýć/ á małz łobie strácić ony wieczne radości/

á ony wieczne błogofławieństwá/ ktorých áni oko ludzkie widáło/ áni vcho fłycháło *RejPos* 67, 212v; *LatHar* 240. [Ponadto w połączeniach szeregowych 5 r.]

»radość i kochanie« (1): wfłyżymy/ iáko Pan wdzięcznie do liebie przyjmuie miłą oblubienicę fwoię/ to iest zbior wiernych fwoich/ y iákycy będą vbiorcy iey/ y iákycy będą rádości y kochánia iey. *RejAp* 155v.

»radość, (a) łaska« [szyk 1:1] (2): Spráwiedliwi będą żyć w vwielbionych cíelech niczego nie potrzebuiąc/ áni lie płódząc: Tylko iáko Anieli w Rádości á w łasce Pánfkiey miefzkác będą/ Ná wieki wieczne. *BielKron* 467v; *ArtKanc* G14.

»miłość, radość« (3): Będąc ná Swiecie po z martwych wfłtaniu/ cíefzył Vcznie fwe w ich záfmuceniu/ [...] Mowiąc: [...] dufayciefz, bo we mnie zwyciężycie/ miłości, rádości doydziecie. *ArtKanc* G13v, O14v, S4v. [Ponadto w połączeniach szeregowych 3 r.]

»radość i nadzieja« (2): WEzrzy miły panie [...] naniškoć miefzkania fynow człowiecznych abychmy cię [...] naładowali: a wtobie panu a odkupicielu fwoiem wieczną radość fwą y nadzieię pokładali. *RejPs* 80; *RejPos* 261v.

»radość albo odpoczynienie« (1): A tych lepak [niebieskich] rádości álbo odpoczynienia/ iáko pífmá powiedáią/ áni ięzyk wymowić áni żadne pióro wypifác nie może. *RejAp* 124. [Ponadto w połączeniu szeregowym 1 r.]

»radość, (i, a) pociecha« [szyk 13:7] (20): *RejAp* 61v, 120v; Słuchayże zálie iáką rádość á iáką pociechę w then czás wierni iego odniofą/ ktorzy thu przy nim zá żywotá fwego mocno ftali/ á czynili dofyc powinnofciam fwym. *RejPos* 7; A iżbychmy on głos twoy wdzyęczny wfłyżec mogli: Podźciefz zá mną bráćifzkowie namileyfzy moi/ podźciefz wierni przyjaciele moi fpołu zemną ná wieczne wam zgotowane rádości á pociechy wáfze. *RejPos* Ooo4v, 40v, 41, 86, 110, 112 (17); *RejZwierc* 137v. [Ponadto w połączeniach szeregowych 6 r.]

»pokój i radość« (1): Tám [w rajy] święci Boży pokoiu y rádości wieczney wzywáią *SkarŻyw* 125. [Ponadto z połączeniu szeregowym 1 r.]

»radość a (i) rozkosz« [szyk 5:2] (7): Oto fłyżysz iż [wierni pańscy] odpoczywáią w rádofciach á w rofkofzách fwoich. *RejAp* 124, 97v; ále fłuchay co tu Pan powiedác raczy/ iż iedno tám chce mieć fługi fwoie/ á wierne fwoie/ gdzie fám będzie być raczył. A niewiernik á złoczyńcá iuz tu iefzcze zá żywotá fwego iest odładzón od tych rádości á od tych wiecznych rofkofzy iego *RejPos* [292]v, 179v, 207; *RejZwierc* 177; *SkarKaz* 245a. [Ponadto w połączeniach szeregowych 9 r.]

»szczęśliwość i radość« (1): [modlitwa w intencji królowej] áby z dárú twego [Panie]/ [...] doftąpiłá wiekuiŃtey w páłacách niebiefkich fzczeńŃliwofci y rádości. *LatHar* 627. [Ponadto w połączeniu szeregowym: nawyższe szczęście 1 r.]

»radość i światłość« (1): [książęta bogaci a niemilosierni] odłáczeni będą od fwoich znáiomych/ y od Bogá. y tám zaydą/ gdzie fię iuz ná zad obroćic/ y pátrzyć na onę rádość y fzczerą światłość świętych/ nie będą mogli. *SkarŻyw* 121.

»wesele, (i, a) radość« [szyk 7:4] (11): *SeklKat* P4; iedno iuz wfzytko wfłtác muŃi coby miáło w czym namniey przekázic oney rádości wieczney á onemu wefelu żadnym ięzykiem niewymowionemu wiernym iego. *RejAp* 176, 98, 129; Tákże y on Anyoł fwięty á błogofławiony by theż z rofkázania

Páńkiego łthánął pośzrod pieklá/ iuż ony wieczne wefela á ony wieczne rádości iego/ nie mogą być od niego oddalone *RejPos* 164, 17v, [323]v, 345v; Bo iefli też potym krolowác z Chriřtuřem/ [...] y z nim też onego wefela y rádości/ nie przebranych łkárbow Bożych vżywác/ chcemy: Tedy też z nim muřiemy wřzytko to łkromnie ćierpieć/ coby ná nas od Oycá náłzego niebieřkiego włożono było. *CzechRozm* 227v; *ArtKanc* L19v; *LatHar* 492. [*Ponadto w połączeniach szeregowych 7 r.*]

»radość a zapłata« (3): iż przy nim łtániesz [...] pátrzáiąc ná frogą pomřtę niewiernych iego/ pátrzáiąc też ná wieczną rádość á zapłatę fwoię/ którą wiecznie olięgnąc małż zá tey kęs nędzney wiary twoiey *RejPos* 30, 54v, 57v. [*Ponadto w połączeniu szeregowym 1 r.*]

»radość i (a) zbawienie (a. wybawienie)« [szyk 2:1] (3): A wieř iákąř nádzycię otrzymał/ [...] Iefli łtale będyeř łtał przy cnoćie. Tu ná łwecie łławę dobre mienie/ Potym wieczną rádość y zbawienie *RejPos* B2, 271; *RejZwierc* 179v.

»żywot wieczny a (i) radości« [szyk 2:1] (3): Iż kto vwierzy Pánu łwemu mocno/ á weźmie ná łię znák ná krzcie they wiary fwoiey/ [...] ten iuż nie będye łądzon/ á pewnie iuż ieřt záwołan do rádości wiecznych á do żywotá łwego wiecznego. *RejAp* 173v; *RejPos* 222v; *RejZwierc* 130. [*Ponadto w połączeniach szeregowych 2 r.*]

W przen (2) : Závždyř zemną Pánye w mey káždery potrzebye/ [...] Zgotowałeř mi łtoł mych wyecznych rádości [!] [*Parasti in conspectu meo mensam Vulg Ps 22/5*] *LubPs* F3 [*przekład tego samego tekstu*] *ArtKanc* Q6v.

Przen (1) :

Wyrażenie: »radość boska« (1): Rozráduyá łie też w chwale łwycięi yego/ Z wefelem náwyedzą do przybytku łwego/ W vćyech łwych rádości Bořkich pełno máyá *LubPs* ff4v.

3. *Przedmiot radości, ktoś sprawiający lub coś sprawiające radość; gaudium Vulg, PolAnt; laetitia PolAnt* [w tym: czyja, czego (38) – *G sb i pron* (23), *pron poss* (15)] (43) : *PatKaz I* 13; ábowiem ia łtworzę Ieruzálem áby było rádością/ á lud iego wefelim. *CzechRozm* 38; *ReszPrz* 93 [3 r.]; Národził się [*Syn Boży*] dziś w Betlehem/ mieřćie łławnym Dawidowym/ zá Cełárzá Auguřtá/ przyłżlá tá rádość náłzá. *ArtKanc* B15v; Tu ma mieřće Hymn o rádořćiach tey ř. Páńny z inřzymi do niey modlitwámi *LatHar* 411; Hymn o Piętnářtu rádořćiach źiemřkich y niebieřkich W. Páńny Máryey. *LatHar* 493, 161, 221, 492 [5 r.], 493 *marg*, 743 (13); *SiebRozmyřl* F4.

W połączeniach szeregowych (7): *OpecŻyw* 33, 137v; Y wywiodeř poimáne z Iudy y poimáne z Izráela/ á pobuduię ie iáko y przed tym. [...] Y łtáná łię mnie łławą/ radořćią chwałą/ y wielmożnořćią przed wřzytkimi narody *BibRadz Ier* 33/9; *SarnUzn* B5; *KochPs* 6; (*nagł*) Winřzowánie. [...] Podczáłzyney W(ielkiego) Xi(ęřt(wa) L(itewskiego) z Nowourodzonego Syná Hieronimá. (–) WSzytkie vcźciwe żárty y wřzytkie rádořći/ Ktore nie náruřzacie mądrym pocźciwořći. Y wefela y řmiechy/ Muzyki wydworne/ Igrzyłká/ łkoki/ Tańce y pieřni wyborne. Wřzytkie łię bez odwłoki w dom ten cny poznořćie *SkorWinsz* A2; (*nagł*) Nagrobek Marćinowi Stárzechowłkiemu Dziećięćiu/ ieno XXX. gođzin żywemu. (–) [...] Długa nádzieięá/ rádość krotka/ žal płáčliwy/ Rodźicow moich leżę tu/ przedię łzczęřliwy *SzarzRyt* C4v.

W przeciwstawieniach: »radość ... boleść (8), troska« (8): O rozlicznych rádořćiach y boleřćiach B. Páńny Máryey. *NAVKA. LatHar* 490; Wefela y rádořći/ tákże też trořki y boleřći/ błogóławioney

Panny Máryey/ dla tego nawięcey łobie nabożni ludzie przekłádáią: áby ná to włpomnieli/ iż [...] *LatHar* 491, 491 *marg*, 492, 493 [3 r.], 509.

Wyrażenia: »radość serca« = *laetitia cordis PolAnt* (2): O Iezu łynu moy/ ij gdzie to ijdziełs o vciecho moia/ nadzieio moia/ weseleé ij radołtz fertza mégo [...]? *OpecŻyw* 137v; *BudBib Ier* 15/16.

»śliczna radość« (1): (*did*) Lizyde z Fráucymerem przyłzedłzy mowić będzie. (-) O Ma śliczna rádości/ czałfu ninieyłzego/ Nad którą teraz nie mam/ nic vciełznieyłzego. *PaxLiz* D2.

Szeregi: »radość i korona« (1): A Thák brácia moi namileyłfy y barzo požądáni/ ktorzyłcie rádością moią/ y koroną moią [*gaudium meum, et corona mea*]/ łtoycielz ták w Pánie namileyłfy. *Leop Philipp* 4/1.

»radość i (a) pociecha« [*szyk 2:1*] (3): Tám ya wnideę przed ołtarz Pána Bogá moyego/ [...] Bo w tym włłytki pocyechy y włłytki me rádości *LubPs* M; oná pánná łwięta obaczywłzy rádość á onę pociechę łwoię iuz w żywocie łwoim/ łzłá do powinowátey łwey *RejPos* 306; *LatHar* 288. [*Ponadto w połączeniu szeregowym 1 r.*]

»wesele i (albo) radość« = *gaudium et laetitia PolAnt* [*szyk 2:1*] (3): Zbudował Moizelz ku cźci á chwale Bożey ołtarz/ y názwał rádość álbo wesele moie. *BielKron* 31v; *BudBib Ier* 15/16; *LatHar* 491. [*Ponadto w połączeniach szeregowych 2 r.*]

W przen (3) : Aż dzys me oczy maią radołcz łwą oględać Onolz iedzie moy łtarułzek *RejJóz* P7v; áni rozum cźłowieczy ogárnąć może wieczne⁸⁰ Bołtwá/ W ktorym Bołtwie łą włzytki rádości/ wdzięczności/ łliczności/ mellodie/ łymphonie/ rołkołzy etcet. y wonie *SarnUzn* B5; Piękna krainá/ radość włzey gorá Cyion *BudBib Ps* 47/2[3].

Synonimy: 1. pociecha, rozkosz, szczęście, śmiech, wesele; 2. błogosławieństwo, łaska, miłość, rozkosz, szczęśliwość, światłość, zapłata, zbawienie.

Cf **RADOWANIE**

LW, MN